

AFVAL SCHEIDEN ZONDER LIJDEN?

Het effect van drie recente maatregelen
gericht op gescheiden afvalinzameling

AFVAL SCHEIDEN ZONDER LIJDEN?

Het effect van drie recente maatregelen gericht op gescheiden afvalinzameling

Rekenkamercommissie Gemeente Ten Boer

Maart 2008

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Vraag	5
2. Toetsingskader	7
3. Aanpak	9
4. Doelbereiking in cijfers	11
5. Inzameling grof huishoudelijk afval	16
6. Inzameling gewoon huishoudelijk afval	19
7. Voorlichting en handhaving	22
8. Conclusies	24
9. Aanbevelingen	25
Bijlagen	27
1. Overzicht antwoorden dorpsverenigingen op vragenlijst Rekenkamercommissie Ten Boer	28
2. Overzicht antwoorden rapportage "Staat van de gemeente"	38
3. Kengetallen afvalscheiding gemeente Ten Boer	40
4. Het kan anders: Afvalbeleid gemeente Skarsterlân (Joure)	42
Repliek en dupliek	46
Reactie college op het rapport	47
Dupliek rekenkamercommissie: reactie op reactie	51

Samenvatting

Na overleg met de raad heeft de rekenkamercommissie een onderzoek gedaan naar de inzameling van huishoudelijk afval. De vraag luidde:

Leveren drie recent door de raad vastgestelde maatregelen een bijdrage aan het bereiken van hogere bronscheiding, minder afval per inwoner, en meer tot gelding brengen van het principe dat de vervuiler betaalt?

De commissie komt onder meer tot de volgende conclusies:

- Het tarief voor de afvalinzameling is gemiddeld, de hoeveelheid ingezameld GFT is redelijk en de inwoners zijn tamelijk tevreden over de afvalinzameling.
- De stickeractie en de compostvatenactie hebben niet geleid tot een vermindering van aanbod van huishoudelijk afval.
- De verhoging van de tarieven voor het laten ophalen en het brengen van grof huishoudelijk afval heeft een averechts effect gehad: deze heeft geleid tot minder scheiding bij de bron.
- De bronscheiding die de gemeente Ten Boer realiseert blijft achter bij die van de gemeenten in de eigen regio en bij die van vergelijkbare plattelandsgemeenten.
- De kleine groene en de grote grijze container leiden tot een verkeerd signaal en tot een daling van de mate van bronscheiding.
- De voorlichting over gescheiden inzameling is wat feitelijke informatie betreft te beperkt en richt zich te weinig op motivatie en enthousiasmering.

Deze conclusies leiden tot onder andere de volgende aanbevelingen:

- Streef als gemeente, aansluitend bij de landelijke uitgangspunten, naar een bronscheiding van het gewone huisvuil van 60% en bij het grof huishoudelijk afval van 75%.
- Wijzig de grof-vuilregeling zodanig dat grof vuil gratis gebracht kan worden.
- Stel grotere groene containers beschikbaar en beloon inwoners die een kleinere grijze bak aanvragen met een lager tarief.
- Overleg met (dorps)verenigingen over de rol die zij kunnen spelen in de gescheiden inzameling van bepaalde fracties (bijvoorbeeld metalen).
- Besteed meer aandacht aan voorlichting over scheiding van afval en over de resultaten van het beleid.
- Besteed meer aandacht aan handhaving van de regels voor afvalscheiding en aan controle.

1 Vraag

Na overleg met de raad heeft de rekenkamercommissie in 2007 onderzoek gedaan naar de inzameling van huishoudelijk afval. De vraag is:

Leveren drie recent door de raad vastgestelde maatregelen een bijdrage aan het bereiken van hogere bronscheiding, minder afval per inwoner, en meer tot gelding brengen van het principe dat de vervuiler betaalt?

Er zijn vier redenen waarom wij het antwoord op deze vraag graag willen weten.

In de eerste plaats heeft de raad in de vorige raadsperiode (2002-2006) twee keer¹ gesproken over de invoering van een gedifferentieerd tarief (diftar) voor de inzameling van huishoudelijk afval. Een kenmerk van diftar is dat de inwoners een financiële prikkel krijgen het huishoudelijk afval in afzonderlijk verwerkbare fracties te scheiden: wanneer een huishouden een kleinere hoeveelheid grijs restafval en groen GFT-afval aanbiedt, legt de gemeente aan deze huishouding een lagere afvalstoffenheffing op. Het nadeel van deze geïndividualiseerde afvalstoffenheffing is dat de kosten van de omvangrijke administratie en van de met weeg- en registratieapparatuur uit te rusten vrachtauto's hoger zijn dan wanneer wordt gewerkt met een collectieve, voor iedereen gelijke, afvalstoffenheffing. Na weging van deze voor- en nadelen heeft de raad besloten af te zien van invoering van diftar voor de inzameling van het gewone huishoudelijk afval. In plaats van diftar kiest de raad voor drie andere maatregelen.

Over de effectiviteit van deze drie alternatieve maatregelen bestaat echter geen zekerheid. Dat is de tweede reden onderzoek te doen. De eerste maatregel is het *stickeren van de huisvuilcontainers*. Deze maatregel is tot uitvoering gebracht in februari 2006. Met deze maatregel worden verschillende effecten nagestreefd.² Bedrijven krijgen geen sticker en worden daarmee uitgesloten van het aanleveren van bedrijfsafval als huishoudelijk afval. Bedrijven moet zelf voor een oplossing zorgen voor hun afvalproductie. Alleen huishoudens die hun containers hebben aangemeld en hun afvalstoffenheffing betalen krijgen een sticker. Zo wordt wanbetaling en het langs de straat zetten van een tweede container waarvoor niet is betaald, tegengegaan. Door de kleur van de sticker en de vermelding van het huisnummer is het makkelijker de eigenaren van de containers te identificeren. De medewerkers van de milieudienst kunnen sneller constateren of een container ten onrechte voor een tweede keer ter lediging wordt aangeboden. Ook kan de eigenaar van de container eenvoudiger worden aangesproken indien de container op onjuiste wijze is gevuld of onjuist wordt aangeleverd.

De tweede maatregel waartoe de raad heeft besloten, betreft het verhogen van het *tarief* voor het *ophalen van grof huishoudelijk afval* tot 70 euro per keer, en voor het *wegbrengen* van grof huishoudelijk afval naar de afvalbrengrstation in Groningen tot 5 euro per keer plus een aanvullend tarief van 16 cent per kilo. Voor het grof huishoudelijk afval wordt dus wel gekozen voor een gedifferentieerd tarief. Deze tariefstelling heeft als doel de individuele inwoner te confronteren met de werkelijke kosten van de grofvuilverwijdering en zo bij te dragen aan een verlaging van de collectieve afvalstoffenheffing.

¹ November 2003 en maart 2004.

² Collegebesluit, 1 november 2005, over de stickeractie.

De derde maatregel is dat de gemeente voor een prijs van 20 euro compostvaten met een inhoud van 290 liter ter beschikking stelt. Door de compostvaten met subsidie ver onder de verkoopprijs aan te bieden, hoopt de gemeente dat het aantal mensen dat thuis gft-resten composteert, zal toenemen. Bij aflevering van het vat ontvangen de mensen tevens een folder met daarin informatie over de voor- en nadelen van thuiscomposteren en over de aanleg van een eigen composthoop of -vat. De genoemde maatregel moet leiden tot een daling van het aanbod van gft-afval van 12,5 kilo per inwoner.

De derde reden voor dit onderzoek is dat de raad op 30 november 2005 een nieuwe Afvalstoffenverordening heeft vastgesteld, waardoor het gemeentebestuur meer dan in het verleden mogelijkheden heeft toe te zien op juiste naleving door de inwoners van de voorschriften voor gescheiden inzameling. Tot op heden is het instrument handhaving nog niet ingezet.

De laatste reden onderzoek te doen is dat de gemeente Ten Boer bij de inzameling van huishoudelijk afval een geringer percentage bronscheiding realiseert (52%)³ dan in het Landelijk Afvalbeheersplan als doel wordt gesteld (60%) en realiseerbaar blijkt bij andere, niet-verstedelijkte, gemeenten (60%).⁴

We willen dus weten of de gemeente met de drie maatregelen op de goede weg zit en daarmee de gestelde doelen kan bereiken. Indien het antwoord op deze vraag negatief is, moeten we wellicht aanbevelingen doen voor aanvullende maatregelen.

³ In bijlage 2, pagina 19, kolom 2006, perc., Milieujaarverslag 2006, maart 2007, komen we een bronscheiding tegen van 49,1%; ook wij gaan uit van een percentage bronscheiding van 49% zie tabel 3; in een notitie van de Milieudienst Groningen van 18-7-2007 komen we echter een bronscheiding tegen van 52%. Zie: cijfers benchmark afvalscheiding 2006 Ten Boer.

⁴ Het gemiddelde percentage bronscheiding bij twaalf niet-verstedelijkte gemeenten die deelnemen aan de meest recente benchmark afvalscheiding 2006 was 60%. De gemeente Skarsterlân realiseert zelfs een percentage bronscheiding van 74%. Zie: Cyclus, Kringrapport 3, Benchmark Afvalscheiding 2006, p.6-7, 27 september 2006 (aangetroffen op website www.uitvoeringafvalbeheer.nl)

2 Toetsingskader

Om te bezien of de gemeente Ten Boer op de goede weg zit, hebben we een maatstaf nodig. Het kengetal waaraan wij het succes van de maatregelen afmeten, is het percentage *bronscheiding*. Het gaat bij dit percentage om de verhouding tussen de hoeveelheid afval die de huishoudens in gescheiden en recyclebare fracties aanleveren ten opzichte van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval. Tegenover de gescheiden fracties die afzonderlijk verwerkbaar zijn (zoals glas, oud papier, gft, oude metalen), staat de grijze, ongescheiden fractie die moet worden gestort of verbrand.

In het eerste lid, van artikel 14 van de Afvalstoffenverordening wordt een opsomming gegeven van de categorieën huishoudelijk afval die door de inwoners *gescheiden* moeten worden aangeboden: a. groente-, fruit- en tuinafval; b. klein chemisch afval; c. flessenglas; d. oud papier en karton; e. textiel; f. (afgedankte) elektrische en elektronische apparatuur (voorheen wit- en bruingoed); g. bouw- en sloopafval; h. verduurzaamd hout; i. grof tuinafval; j. asbest en asbesthoudend afval; k. grof huishoudelijk afval; l. huishoudelijk restafval; m. grond; n. metalen.

Sommige recyclebare fracties (zoals oud papier en oude metalen) leveren geld op voor de afvalverwerker. Andere recyclebare fracties (zoals gft) kunnen tegen lagere kosten worden verwerkt dan de verwerkingsprijs van de grijze restfractie. Gescheiden inzameling (bronscheiding) levert altijd financieel voordeel op. Nascheiding (bijvoorbeeld van oude metalen of blik) uit de grijze fractie kost (mede door de extra vervoerskosten) meer geld dan bronscheiding. Mikken op bronscheiding betekent dus ook mikken op een lagere afvalstoffenheffing.

Door bronscheiding als doel centraal te stellen, sluit de commissie aan bij de wet milieubeheer, bij door de raad vastgestelde verordeningen en milieubeleidsplannen, en bij het landelijk Stimuleringsprogramma Afvalscheiding en Afvalpreventie (STAP). In het STAP worden de inzameldoelen uitgesplitst naar stedelijkheidsklasse. Er worden vijf klassen onderscheiden. In tabel 1 staat het streefpercentage per klasse.

Stedelijkheidsklasse	aantal adressen per km ²	Doelstelling bronscheiding (%)	Doelstelling restafval incl. nascheiding (%)
Zeer sterk stedelijk gebied	>2500	43%	57%
Sterk stedelijk gebied	1500 - 2500	53%	47%
Matig stedelijk gebied	1000 - 1500	56%	44%
Weinig stedelijk gebied	500 - 1000	60%	40%
Niet stedelijk gebied	<500 ⁵	60%	40%

⁵ Ten Boer valt met ongeveer 7238 inwoners, 2700 adressen en een oppervlakte van 45,7 km² in stedelijkheidsklasse 5.

Voor Ten Boer geldt als streefdoel een bronscheiding van 60%. Dat kan worden bereikt door de onderscheiden componenten van het huishoudelijk afval (flessenglas, oud papier, GFT, kleding, batterijen, etc.) gescheiden in te zamelen.

Voor de onderscheiden fracties heeft het STAP *streefhoeveelheden* opgesteld, opnieuw onderscheiden naar stedelijkheidsklasse. In tabel 2 staan de streefhoeveelheden per fractie in aantal kilo's per inwoner.

TABEL 2					
Stedelijkheidsklasse	GFT (kg/inw.)	Papier (kg/inw.)	Glas (kg/inw)	Textiel (kg/inw.)	KGA (kg/inw.)
Zeer sterk stedelijk gebied	35	60	20	5	2
Sterk stedelijk gebied	85	75	23	5	2
Matig stedelijk gebied	105	85	23	5	2
Weinig stedelijk gebied	125	90	23	5	2
Niet stedelijk gebied	140	95	23	5	2

De gemeente Ten Boer dient er dus naar te streven dat er 140 kilo GFT per inwoner wordt ingezameld. De streefhoeveelheden gescheiden in te zamelen oud papier, flessenglas, textiel en klein gevaarlijk afval bedragen respectievelijk 95, 23, 5 en 2 kilo.

3 Aanpak

De rekenkamercommissie was tijdens het onderzoek als volgt samengesteld:

De heer M. Herweijer, voorzitter

De heer L.J. Knol, extern lid

De heer G.W. Medendorp, extern lid

De heer J.A. Joling, raadslid

De heer P. Pierie, raadslid

Mevrouw E.P. Faber-van Brug, ambtelijk secretaris

Naast dossieronderzoek heeft de voltallige commissie vijf (groeps)interviews afgenomen. Op 19 september 2007 is gesproken met de portefeuillehouder, burgemeester H.K. Pot. Bij dit gesprek waren ook aanwezig de heer E. de Haan, voormalig beleidsmedewerker milieu bij de gemeente Ten Boer, de heer J. Zwartsenburg, beleidsregisseur Ruimte en de heer T. van Heijst, hoofd afdeling IPC bij de Milieudienst Groningen. Op 4 oktober 2007 is gesproken met vertegenwoordigers van zes dorpsverenigingen over hun ervaring met de afvalinzameling. Op 22 oktober 2007 is gesproken met de heren Hoomans en Van Heijst van de milieudienst Groningen over de inzameling van gewoon huishoudelijk afval. Op 22 oktober 2007 is gesproken met de heren Van der Werff en Van Heyst van de milieudienst Groningen over de inzameling van grof huishoudelijk afval en het afvalbrengrstation te Groningen. Tenslotte is gesproken met de beleidsmedewerkster afvalbeleid van Skarsterlân (zie bijlage 5). Deze gemeente is net als Ten Boer een plattelandsgemeente zonder diftar, maar onderscheidt zich door een hoge mate van bronscheiding. Niels van Oostveen, masterstudent aan de Rechtenfaculteit te Groningen, heeft de verslaglegging van de interviews verzorgd.

De rekenkamercommissie heeft aan de negen dorpsverenigingen schriftelijke vragen gesteld over de gemeentelijke afvalinzameling. Acht dorpsverenigingen hebben deze vragen beantwoord. Verder heeft de rekenkamercommissie schriftelijke vragen gesteld aan de portefeuillehouder en de Milieudienst Groningen. Tenslotte kon dankbaar gebruik worden gemaakt van de afstudeerscriptie van Nico la Crois, *Afval, het kan zoveel beter*, Rechtenfaculteit Groningen, 2007. De commissie heeft van alle betrokkenen alle gevraagde medewerking gekregen.

Nadat de voltallige rekenkamercommissie de conclusies van het onderzoek heeft vastgesteld, hebben de drie externe leden van de commissie de aanbevelingen geformuleerd. Vervolgens is het rapport voor hoor en wederhoor voorgelegd aan het gemeentebestuur. In totaal is de commissie ten behoeve van dit rapport tien keer bijeen geweest. De totale kosten van dit onderzoeken bedragen 2410,- euro.

In paragraaf 4 kijken we eerst of de beleidsdoelen worden bereikt. Is het percentage bronscheiding gestegen? Zijn de streefhoeveelheden te scheiden restfracties ingezameld? En is de afvalstoffenheffing gedaald? In deze paragraaf wordt de beleidsprestatie van Ten Boer afgezet tegen die van enkele, vergelijkbare gemeenten.

Na deze blik op de doelbereiking gaat de commissie in op de inzameling van grofhuishoudelijk afval (paragraaf 5). Centraal staat de verhoging van de tarieven voor halen en brengen van grof huishoudelijk afval. Daarna wordt de blik gericht op de inzameling van gewoon huishoudelijk afval (paragraaf 6). Daarbij wordt ingegaan op de stickeractie en de verkoop van compostvaten.

Vervolgens wordt aan de hand van een vergelijking tussen de praktijk in Skarsterlân en Ten Boer stilgestaan bij de mogelijkheden en onmogelijkheden van voorlichting en handhaving (paragraaf 7). Daarna volgen de conclusies (paragraaf 8) en de aanbevelingen (paragraaf 9). Het rapport bevat vier bijlagen. Het rapport wordt afgesloten met een commentaar van het college en een korte reactie daarop van de rekenkamercommissie.

4 Doelbereiking in cijfers

Tijdreeks

In tabel 3 kunnen we zien dat de hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner de afgelopen negen jaar niet noemenswaardig is toegenomen. De gemeente Ten Boer slaagt er in de hoeveelheid afval per inwoner te beheersen. Het doel een bronscheiding te realiseren van tenminste 60% wordt niet gehaald. Trekken we de trendlijn door dan valt niet te verwachten dat het nagestreefde percentage bronscheiding van 60% binnen afzienbare tijd kan worden gerealiseerd.

TABEL 3									
Huishoudelijk afval	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Grijs (kg/inw)	245	249	256	259	251	245	257	268	243
Gescheiden (kg/inw)	218	209	219	207	211	211	231	251	233
Percentage bronscheiding (doel=60%)	47%	46%	46%	44%	46%	46%	47%	48%	49%

Bron: SenterNovem, uitvoering afvalbeheer, geraadpleegd 1-2-2008

Uit tabel 4 blijkt dat Ten Boer er niet in slaagt de streefhoeveelheid van 140 kg GFT per inwoner gescheiden in te zamelen. Uit sorteeranalyses die sinds 2002 worden uitgevoerd blijkt dat betrekkelijk veel GFT-afval (globaal een kwart van de totale hoeveelheid GFT) via de grijze bak in het restafval terechtkomt. Met de compostvatenactie wordt gestreefd naar daling van de hoeveelheid in te zamelen GFT. Maar omdat er de laatste drie jaar meer GFT wordt aangetroffen in de grijze bak⁶ mag niet worden geconcludeerd dat deze compostvatenactie heeft geleid tot een minder groot aanbod GFT-afval.

TABEL 4									
Uitsplitsing gescheiden inzameling	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
GFT (kg/inw) (doel=140 kg/inw)	127	125	128	125	126	122	139	129	122
Fractiespecifiek scheidingspercentage	-	-	-	-	77%	60%	91%	78%	73%
Oud papier (kg/inw) (doel=95 kg/inw)	76	70	69	68	65	66	69	66	71
Fractiespecifiek scheidingspercentage	-	-	-	-	62%	68%	65%	67%	71%

Bron: SenterNovem, uitvoering afvalbeheer, geraadpleegd 1-2-2008

⁶ Het fractiespecifieke scheidingspercentage daalt immers van 91% in 2004 tot 73% in 2006.

Uit tabel 4 blijkt dat Ten Boer er niet in slaagt de streefhoeveelheid van 95 kg oud papier per inwoner gescheiden in te zamelen. Uit de sorteeranalyses van de grijze containers en de gegevens over de opbrengst van de oudpapierinzameling door de verenigingen komt naar voren dat een derde van het oud papier dat de inwoners van de gemeente Ten Boer als huishoudelijk afval aanbieden in de grijze container kan worden aangetroffen. Er is dus geen reden tevreden te zijn over de beleidsprestatie op het vlak van de oudpapierinzameling. Kijken we naar de trend over de afgelopen negen jaar, dan is er geen reden om aan te nemen dat het gestelde inzameldoel (95 kilo) de komende jaar zonder aanvullende maatregelen zal worden behaald.

De registratie van de afgifte van grof huishoudelijk afval op het afvalbrengrstation te Groningen en de gemeentewerf te Ten Boer schiet tekort. Tabel 5 laat zien dat er in Ten Boer slechts 20 kilo grof huishoudelijk vuil wordt ingezameld. Grof huishoudelijk afval dat op verzoek van de bewoner bij het perceel wordt opgehaald, wordt in een kraakwagen opgehaald en wordt niet gescheiden behandeld. De landelijke doelstelling is om ten minste driekwart van het grof huishoudelijk afval in gescheiden en recyclebare componenten in te zamelen. De gemeente Ten Boer is ver van deze doelstelling verwijderd. In de twaalf met Ten Boer vergelijkbare gemeenten wordt gemiddeld 191 kg grof huishoudelijk afval per inwoner ingezameld. Het gemiddelde scheidingspercentage is in die gemeenten 78%. Ook wanneer we er rekening mee houden dat de registratie tekortschiet, is het aannemelijk dat er te weinig grof huishoudelijk afval wordt ingezameld en dat de mate waarin het ingezamelde grof huishoudelijke afval in recyclebare componenten wordt gescheiden achterblijft bij de doelstelling van 75% bronscheiding.⁷

TABEL 5							
Grof huishoudelijk afval	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Gescheiden ingezameld grof huishoudelijk afval (kg/inw)	1	3	2	12	24	18	20
Fractiespecifiek scheidingspercentage (doel=75%)	-	-	-	25%	24%	26%	30%

Bron: SenterNovem, uitvoering afvalbeheer, geraadpleegd 1-2-2008

Uit tabel 6 komt naar voren dat de hoogte van de afvalstoffenheffing niet is gedaald, zoals wordt beoogd. Daar moet echter aan worden toegevoegd dat ook twee naburige gemeenten er niet in zijn geslaagd de kosten van de afvalstoffenheffing te verlagen. De kostenontwikkeling in Ten Boer loopt zeker niet uit de pas. In vergelijking tot de kostenontwikkeling in de gemiddelde Nederlandse gemeente doet de gemeente Ten Boer het zonder meer goed.

⁷ Argumenten hiervoor: het met de kraakwagen opgehaalde grof huishoudelijk afval wordt ongescheiden ingezameld; de sorteeranalyses van de afgelopen vier jaar laten zien dat niet meer dan 30% van het grof huishoudelijk afval gescheiden wordt ingezameld; de gesprekspartners bij de acht dorpsverenigingen veronderstellen dat grof huishoudelijk afval regelmatig in kleine mootjes verdeeld in de grijze container verdwijnt.

TABEL 6

Ontwikkeling hoogte afvalstoffenheffing voor meerpersoonshuishoudens

Jaartal	Gemiddelde gemeente in Nederland ⁸	Gemeente Ten Boer	Gemeente Bedum	Gemeente Groningen
1998	€ 183,-	€ 183	€ 188,-	€ 178,-
1999	€ 194,-	€ 192,-	€ 196,-	€ 183,-
2000	€ 202,-	€ 198,-	€ 191,-	€ 190,-
2001	€ 209,-	€ 161,-	€ 157,-	€ 154,-
2002	€ 220,-	€ 199,-	€ 199,-	€ 214,-
2003	€ 235,-	€ 210,-	€ 187,-	€ 201,-
2004	€ 250,-	€ 217,-	€ 238,-	€ 274,-
2005	€ 252,-	€ 217,-	€ 238,-	€ 279,-
2006	€ 257,-	€ 230,-	€ 239,-	€299,-
2007	€ 263,-	€ 235,-	-	-

Bron: SenterNovem, uitvoering afvalbeheer, geraadpleegd 1-2-2008

Samenvattend kunnen we concluderen dat de mate van bronscheiding⁹ en het verwezenlijken van de streefhoewelheden¹⁰ achterblijven bij de landelijke doelen. Ook is het maar een keer (in 2001) gelukt om de afvalstoffenheffing te verlagen. Wel slaagt de gemeente Ten Boer er in de totale hoeveelheid huishoudelijk afval te beheersen: er is geen sprake (meer) van voortdurende stijging van de hoeveelheid afval per inwoner.

Benchmark

Om de bovenstaande inzamelingsprestatie in perspectief te plaatsen is een vergelijking gemaakt met de ARCG-gemeenten. ARCG staat voor Afvalbeheer Regio Centraal Groningen. Dit is een samenwerkingsverband van de gemeenten Bedum, Groningen, Grootegast, Haren, Leek, Marum, Ten Boer en Zuidhorn. De deelnemende gemeenten hebben samen ruim 260.000 inwoners. De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de inzameling van afvalstoffen. De verwijdering van afvalstoffen vindt gezamenlijk plaats op de afvalverwerkingslocatie aan de Duinkerkenstraat in Groningen.

⁸ Zie: SenterNovem, *Afvalstoffenheffingen*, oktober 2007, Utrecht, p.29.

⁹ Van 49% voor gewoon huishoudelijk afval en 30% voor grof huishoudelijk afval in 2006.

¹⁰ Met 122 kilo GFT per inwoner en 71 kilo oud papier per inwoner in 2006.

Tabel 7 laat zien dat de gemeente Ten Boer benedengemiddeld presteert als het gaat om het percentage bronscheiding bij de inzameling van het gewone huishoudelijk afval. Ook wat betreft de hoeveelheid grof huishoudelijk afval, de hoeveel gescheiden ingezameld glas en de hoeveelheid gescheiden ingezameld oud papier blijft Ten Boer achter bij de streefnormen en het regiogemiddelde. Wel scoort Ten Boer met 129 kilo per inwoner in de Centraal-Groningse regio bovengemiddeld bij de inzameling van GFT-afval.

TABEL 7 ¹¹					
Benchmark 2005	percentage bronscheiding huishoudelijk afval (doel=60%)	hoeveelheid oud papier (kg/inw) (doel=95kg)	hoeveelheid grof huishoudelijk afval (kg/inw)	hoeveelheid glas (kg/inw) (doel=18kg)	hoeveelheid Gft-afval (kg/inw) (doel=140kg)
Leek	<u>64%</u>	79	<u>168,0</u>	<u>30</u>	75
Marum	<u>59%</u>	<u>116</u>	<u>153,9</u>	<u>24</u>	<u>145</u>
Zuidhorn	<u>58%</u>	<u>108</u>	<u>135,1</u>	<u>29</u>	39
Grootegast	<u>58%</u>	<u>100</u>	<u>256,1</u>	18	<u>150</u>
Haren	<u>56%</u>	-	13,8	16	79
Ten Boer	48%	66	18,4	18	<u>129</u>
Bedum	47%	82	38,5	<u>23</u>	<u>115</u>
Groningen	33%	50	101,0	<u>24</u>	40
Gemiddeld ARCG	53%	90,6	110,6	22,8	96,5

Bron: SenterNovem, uitvoering afvalbeheer, geraadpleegd 1-2-2008

¹¹ Scores boven het regiogemiddelde worden onderstreept.

Wat betreft de beleidsprestatie scoort de gemeente Ten Boer beneden het regiogemiddelde. Alleen ten aanzien van de inzameling van GFT ligt de score boven het regiogemiddelde. Kijken we naar de tarieven van de afvalstoffenheffing (tabel 8) dan scoort Ten Boer gemiddeld.

TABEL 8		
Tarieven afvalstoffenheffing 2006 ARCG-gemeenten	Meerpersoons huishouden	Eénpersoons huishouden
Marum	318,- €	247,- €
Groningen	299,- €	279,- €
Grootegast	288,- €	214,- €
Bedum	239,- €	239,- €
Leek	235,- €	165,- €
Ten Boer	230,- €	230,- €
Zuidhorn	226,- €	173,- €
Haren	211,- €	148,- €
Gemiddeld ARCG	256,- €	212,- €

Bron: SenterNovem, uitvoering afvalbeheer, geraadpleegd 1-2-2008

Op verzoek van de rekenkamercommissie heeft ook de Milieudienst Groningen een benchmark uitgevoerd waarbij de beleidsprestatie in de gemeente Ten Boer wordt vergeleken met die van het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. Zie voor het resultaat van deze benchmark bijlage 3. Hoewel de feitelijke gegevens die de Milieudienst aanlevert op enkele ondergeschikte onderdelen verschillen van de gegevens van SenterNovem, komen de conclusies van deze benchmark overeen met de bovenstaande conclusies.

Samenvattend concluderen we dat de gemeente achterblijft op het vlak van bronscheiding. Er wordt te weinig oud papier, glas en grof huishoudelijk afval ingezameld. Bij sorteeranalyses blijkt dat een substantieel deel van het glas, oud papier, GFT en grof huishoudelijk afval ten onrechte in de grijze container terecht komt. De meest recente cijfers duiden niet op een verbetering van de beleidsprestatie.

5 Inzameling grof huishoudelijk afval

Najaar 2006 heeft de gemeente Ten Boer een klanttevredenheidsonderzoek laten uitvoeren. In deze *Staat van de Gemeente* komen zeven klachten naar voren over de verwijdering van grof huishoudelijk afval (zie bijlage 2). De teneur van deze zeven klachten is dat het tarief te hoog is en dat het de voorkeur verdient het tarief ingrijpend te verlagen. De voorkeur van de klagers gaat uit naar een of twee keer per jaar gratis kunnen brengen naar het milieubringstation in Groningen. Ook uit gesprekken met en de enquête onder de dorpsverenigingen (zie bijlage 1) komt naar voren dat de kosten van het laten ophalen van grof huishoudelijk afval van 70 euro per keer door vrijwel iedereen worden ervaren als te hoog.

Volgens onze gesprekspartners vormt de hoogte van het tarief een belangrijke reden af te zien van deze dienstverlening, ook als er wel sprake is van een groot aanbod van grof huishoudelijk afval dat moet worden verwijderd. Men zoekt naar creatieve uitwegen. Wenselijk is dat men het afval brengt naar kringloopwinkels, het Leger des Heils, Dorkas, en dergelijke meer. Uit de interviews komt echter naar voren dat het met regelmaat voor komt dat inwoners van Ten Boer zich moeite getroosten om grof huishoudelijk afval zodanig te verkleinen dat het afgevoerd kan worden in de grijze bak. Uit de gesprekken met de medewerkers van de gemeentelijke milieudienst komt naar voren dat deze medewerkers niet met regelmaat controleren of er puin of andere vormen van grof huishoudelijk afval worden weggestopt in de grijze bak. De kans daarop is niet onaanzienlijk.

Bij het brengen van grof huishoudelijk afval naar het afvalbringstation te Groningen ondervinden de inwoners uit Ten Boer geen noemenswaardige wachttijden. Ze kunnen meteen doorrijden naar de weegbrug. Daar worden ze geconfronteerd met een basistarief van 5 euro per keer, plus een aanvullend tarief van 16 cent per kilo gebracht afval. Voor goed recyclebare afvalstoffen zoals oude metalen of oud papier hoeft niet te worden betaald, maar dit is op het afvalbringstation onduidelijk aangegeven, zodat veel bewoners hier in de praktijk toch voor betalen. Het gegeven dat inwoners van Groningen en ook van andere gemeenten niet hoeven te betalen voor het

brenge van grof huishoudelijk afval op het afvalbrengstation leidt tot scheve ogen. Het vermoeden bestaat – zowel op grond van gesprekken met vertegenwoordigers van de dorpsverenigingen als ook op grond van gesprekken met de leidinggevende van het afvalbrengstation te Groningen – dat een niet te verwaarlozen aantal inwoners van de gemeente Ten Boer bij het afgeven van afval op het afvalbrengstation een postcode opgeeft in de gemeente Groningen.

Door deze minder correcte handelswijze komt grof huishoudelijk afval dat afkomstig is uit de gemeente Ten Boer in de registratie van het afvalbrengstation onder de noemer van afkomstig uit de gemeente Groningen. Dit kan een deelverklaring leveren voor het feit dat de omvang van het grof huishoudelijk vuil afkomstig uit de gemeente Ten Boer uitzonderlijk laag is (zie tabel 7).¹² In het gesprek met medewerkers van het afvalbrengstation te Groningen wordt het vermoeden uitgesproken dat inwoners van Ten Boer grof huishoudelijk afval aanbieden waarbij zij pretenderen uit de gemeente Groningen te komen.

Analyse

Het was de bedoeling van de tariefsverhoging de burgers te confronteren met de feitelijke kosten van de afvalverwijdering en -verwerking. In deze opzet is de gemeente zonder meer geslaagd. Misschien te goed. Want de hoeveelheid grof huishoudelijk afval die ten behoeve van inwoners van de gemeente Ten Boer wordt ingezameld is bijzonder klein. Kennelijk zoeken en vinden de burgers van Ten Boer andere, soms minder optimale wegen zich van hun afval te ontdoen. Een deel van de routes leidt tot minder goede bronscheiding (meer puin in de grijze bak). Een ander deel van het grof vuil verdwijnt met onbekende bestemming (wellicht als zwerfvuil). Tenslotte is er een sluiproute die leidt tot afwenteling van de verwerkingskosten op de inwoners van de gemeente Groningen. Maar ook de optimale route -hergebruik en het brengen naar de kringloopwinkel – zal van betekenis zijn.

De rekenkamercommissie constateert dat het hoge *haaltarief* (70 euro) en het hoge *brengtarief* (5 euro, plus 16 cent per kilo) ertoe leiden dat inwoners van Ten Boer naar andere wegen zoeken om zich te ontdoen van grof huishoudelijk afval. Indien een deel van het grof huishoudelijk afval terecht komt in de grijze bak, is er geen sprake van scheiden van opnieuw te gebruiken fracties grof afval en neemt bovendien de omvang van het relatief duur te verwerken grijze afval toe. Langs beide wegen heeft deze gang van zaken een nadelig effect op de mate van bronscheiding. Het puin dat in de grijze bak wordt opgehaald, kan niet meer gescheiden worden verwerkt. Als onderdeel van de grijze, ongesorteerde afvalstroom dient het grove afval nu te worden gestort of te worden verbrand. Dat leidt tot hogere kosten en een grotere belasting voor het milieu.

In die gevallen dat inwoners van Ten Boer erin slagen zich bij de poort van het afvalbrengstation uit te geven als Groningers door het noemen van een stadse postcode, dreigt het gevaar dat de gemeente Ten Boer kosten voor de grofvuilverwijdering afwentelt op de gemeente Groningen. Het kan niet de bedoeling zijn de kosten van de grof-afvalverwerking door te schuiven naar de buurgemeente Groningen.¹³

¹² Opmerkelijk is dat deze uitzonderlijk lage hoeveelheid geregistreerd grof huishoudelijk afval ook kan worden geconstateerd voor inwoners uit de gemeente Haren en Bedum (zie tabel 7) die wanneer zij grof huisvuil komen brengen op het afvalbrengstation in Groningen met vergelijkbare financiële prikkels worden geconfronteerd.

¹³ Tot de oplossingen voor dit probleem kunnen worden gerekend: a) ook inwoners van Ten Boer mogen voortaan gratis storten op het afvalbrengstation, b) er wordt een sluitende controle ingevoerd door het management van het afvalbrengstation.

Rekenvoorbeeld 1

Wanneer de 7.200 inwoners van Ten Boer gratis grof huisvuil naar het afvalbrengrstation te Groningen kunnen **brenge**n, zullen zij daar – naar verwachting - dezelfde hoeveelheid grof huishoudelijk afval naartoe brengen als andere bewoners van de regio (gemiddeld 110 kilo per inwoner). Dat is 92 kilo meer dan nu. We nemen aan dat de 92 ontbrekende kilo's voor de helft verdwijnen in de grijze rest (dat is 331 ton) en voor de andere helft verdwijnen langs andere sluiptwegen (dat is de andere 331 ton). Gaan we uit van een verwerkingstarief van € 130,- per ton grijs afval, dan kan er € 43.030,- euro worden bespaard op de kosten van afvalverwerking. Dit betekent dat de afvalstoffenheffing met 15 euro dalen.

Nu brengen de 7.200 inwoners van Ten Boer 18 kilo grof huishoudelijk afval naar het brengrstation in Groningen. Daarvoor betalen zij 16 cent per kilo. Als het gratis is, brengen de inwoners van Ten Boer daar straks 110 kilo grof huishoudelijk afval. Gaan wij uit van dit tarief van 16 cent per kilo dan resulteert dit in extra verwerkingskosten van € 126.720,-. Dit betekent een verhoging van de afvalstoffenheffing van 45 euro.

Per saldo kunnen de inwoners van Ten Boer voor een **extra bijdrage van 30 euro per jaar** gratis grof huishoudelijk afval brengen naar het afvalbrengrstation in Groningen. Dit is een offer. Maar dit beëindigt wel de afwenteling op de inwoners van de gemeente Groningen en verbetert de bronscheiding met enkele procentpunten. Inwoners van Ten Boer hoeven grof huishoudelijk afval niet meer in moten in de grijze container te werken.

Rekenvoorbeeld 2¹⁴

Vraag van de rekenkamercommissie: "Wat zou het voor de gemeente (en per huishouden) kosten wanneer het grof huishoudelijk afval weer gratis zou worden **opgehaald** (ga daar bij uit van 4 keer per jaar)?"

Antwoord van de milieudienst: "In Groningen meldt 40% van de huishoudens grof vuil aan voor de inzameling. Voor Ten Boer is dit percentage aan de hoge kant. Voor de berekening gaan we uit van 30% meldingen, ofwel 820 adressen, in plaats van de 30 adressen momenteel. Met dit aantal moet er elke week één dagdeel grof vuil worden ingezameld in Ten Boer. Dit kost (een auto en drie man) circa € 28.000,- op jaarbasis: per adres is dit € 10,25. Op de verwerkingskosten zal niet worden bespaard; deze nemen waarschijnlijk iets toe."

Samenvattend concluderen wij dat de tariefsverhoging op het vlak van het grof huishoudelijk afval zijn doel voorbij geschoten is. Hoewel de registratie te wensen overlaat moeten we constateren dat er opvallend weinig grof huishoudelijk afval door de inwoners van Ten Boer wordt aangeboden. Het vermoeden bestaat dat een substantieel deel van het wel degelijk aanwezige grof huishoudelijk afval terecht komt in de grijze container dan wel wordt aangeboden onder vermelding van een valse woonplaats.

¹⁴ Tim van Heijst, Beantwoording vragen Rekenkamer Ten Boer, november 2007, Groningen.

6 Inzameling gewoon huishoudelijk afval

Najaar 2006 heeft de gemeente Ten Boer een klanttevredenheidsonderzoek laten uitvoeren. Volgens *De Staat van de Gemeente*¹⁵ waarderen de inwoners van Ten Boer de afvalinzameling met een 6,7. Dat lijkt redelijk, maar ligt beneden het gemiddelde van de 23 andere gemeenten, te weten: 6,9.

In deze *Staat van de Gemeente* komen acht specifieke klachten naar voren die betrekking hebben op de wekelijkse inzameling van gewoon huishoudelijk afval (zie bijlage 2). De belangrijkste klacht is dat de groene container (van 140 liter) te klein is. Aangezien de grijze container aanzienlijk groter is (240 liter) doet zich fysiek de gelegenheid voor overtollig GFT-afval in de grijze container te dumpen. Dit kan wellicht verklaren waarom het fractiespecifieke scheidingspercentage bij het GFT-afval betrekkelijk laag ligt (tabel 4). De andere belangrijke klacht is dat containers niet werden geleegd respectievelijk bij het legen van de containers afval wegwaait.

Twee maatregelen hebben betrekking op verbetering van de wekelijkse huisvuilinzameling: de verkoop van compostvaten en de stickeractie.

De compostvatenactie is gestart in mei 2005 (eerste advertentie in de Noorderkrant op 4 mei 2005). In 2005 zijn er 7 compostvaten aangeschaft door inwoners van de gemeente Ten Boer en in 2006 nog eens 10 stuks à 20 euro per stuk. Begin 2007 waren er derhalve nog 83 stuks beschikbaar. Het doel van de maatregel was de aangeboden hoeveelheid GFT-afval te doen dalen. Inderdaad is sinds 2004 sprake van een daling van de aangeboden hoeveelheid GFT-afval (met 17 kilo per inwoner). Maar kan deze daling worden toegeschreven aan het succes van de compostvatenactie?

Rekenvoorbeeld 3¹⁶

“De maximale invloed van de compostvatenactie op de hoeveelheid GFT-afval”

Met dit rekenvoorbeeld wil ik aantonen wat de maximale invloed is van de compostvatenactie bij afname van de totaal beschikbare hoeveelheid van 100 stuks. In totaal zijn 100 compostvaten beschikbaar met een inhoud van 290 liter. 100 huishoudens kunnen derhalve de beschikking krijgen over een compostvat. Het gemiddelde huishouden in de gemeente Ten Boer telt 2,7 personen. De hoeveelheid GFT-afval per inwoner per jaar fluctueert rond de 125 kg per inwoner per jaar. Aangenomen dat elk huishouden met een compostvat zijn volledige aanbod van GFT-afval gaat composteren levert dat een totale daling van het aanbod op van 33750 kg per jaar (100 huishoudens x 2,7 personen x 125 kg/inwoner). Wanneer deze daling in aanbod gedeeld wordt door het totaal aantal inwoners van de gemeente Ten Boer (ongeveer 7200), dan wordt aangetoond dat door middel van het inzetten van compostvaten slechts een **maximale reductie van 4,7 kg per inwoner per jaar** mogelijk is.”

¹⁵ De Staat van de gemeente, Deelrapport 1, p.46.

¹⁶ Letterlijk citaat uit de afstudeerscriptie van Nico la Crois, *Afval, het kan beter*, Groningen, 2007, p.22.

Uit de ambtelijke statistiek komt naar voren dat sinds 2005 slechts een dozijn compostvaten kon worden verkocht. Bovendien wordt – onder andere in gesprekken met de vertegenwoordigers van de dorpsbesturen - geconstateerd dat zeker niet alle bezitters van compostvaten erin slagen de compostvaten met enige regelmaat te legen. We nemen aan dat de compostvatenactie geen meetbaar effect heeft gehad. Onduidelijk blijft waaraan de reductie van de hoeveelheid GFT-afval moet worden toegeschreven. Een mogelijke verklaring is dat het bij deze reductie gaat om de GFT-component in het bedrijfsafval dat sinds de stickeractie niet langer wordt aangeboden. De andere verklaring is dat meer GFT-afval in de grijze container terecht gekomen is.¹⁷

De stickermaatregel heeft ertoe geleid dat particuliere bedrijven in Ten Boer niet langer meeliften met de inzameling van huishoudelijk afval. Ook heeft de stickeractie geleid tot een afname van het twee keer aanbieden van containers in de kern Ten Boer. In beide gevallen gaat het om beperkte aantallen. Bovendien blijft ook in de huidige situatie de mogelijkheid bestaan overtollig afval te deponeren in de nog niet geheel gevulde containers van buurman/vrouw. Aanvankelijk heeft de stickeractie geleid tot een daling van de aangeboden hoeveelheid afval met 13%, maar een jaar na invoering bleek de daling nog slechts 6% te zijn.¹⁸ Dit komt ongeveer overeen met het verdwijnend afvalaanbod door de bedrijven die na de stickeractie uitgesloten zijn van de inzameling van huishoudelijk afval.

Uit tabel 3 komt naar voren dat in 2006 zowel de hoeveelheid grijs als de hoeveelheid groen afval met zo'n 8% is gedaald. Op zich is dit een succes. Maar we moeten daarbij wel bedenken dat op een bestand van ruim 2700 aansluitingen een deel van de plus minus 400 bedrijven¹⁹ als gevolg van de stickeractie uit de inzameling zijn verwijderd. Zo beschouwd, blijft de gerealiseerde reductie van de hoeveelheidafval (ruim -8%) achter bij de verkleining van het aantal aansluitingen

¹⁷ Het fractiespecifieke scheidingspercentage voor GFT is in deze periode immers gedaald van 91% naar 73%, zie tabel 4.

¹⁸ Milieujaarverslag, maart 2007, pag. 11 en 20.

¹⁹ Het aantal bedrijven is ontleend aan het milieujaarverslag 2005, Ten Boer, blz. 5

(ruim -12%). Er zijn voor de rekenkamercommissie geen redenen om aan te nemen dat het terugdringen van het zogeheten incidenteel tweemaal aanbieden de verklaring zou kunnen zijn voor de in 2006 (ten opzichte van 2005) gerealiseerde hoeveelheidsreductie. Het niet langer inzamelen bij de bedrijven heeft een beperkt positief gevolg gehad voor de tariefstelling.

Samenvattend constateren wij dat de waargenomen reductie van de hoeveelheid GFT-afval niet op het conto kan worden geschreven van een succesvolle compostvatenactie, maar wellicht voor rekening komt van het vaker dumpen van GFT in de grijze bak (zie daarvoor tabel 3). Verder constateren wij dat de waargenomen reductie van de hoeveelheid grijs afval wel op het conto kan worden geschreven van de stickeractie, maar dat dit effect werd bereikt doordat de bedrijven voortaan van de inzameling werden buitengesloten. Er hebben de rekenkamercommissie geen aanwijzingen bereikt dat dit effect zou zijn bereikt door een betere bronscheiding door de particuliere huishoudens zelf.

7 Voorlichting en handhaving

Nu de rekenkamercommissie constateert dat de drie maatregelen (de tariefstijging voor grof huishoudelijk afval, de compostvatenactie en de stickeractie) minder effectief waren dan het zich aanvankelijk liet aanzien en bovendien ongewenste neveneffecten optraden, werd besloten om de vraagstelling uit te breiden in de richting van de vraag: *hoe kan het anders, hoe kan het beter?*

Daartoe werden de ervaringen van de gemeente Skarsterlân als inspiratiepunt gekozen. Dit is een plattelandsgemeente, vergelijkbaar met Ten Boer, die niet heeft gekozen voor diftar. Net als Ten Boer maakt Skarsterlân gebruik van een publiekrechtelijke, ambtelijke afvalinzameldienst. De afvalstoffenheffing is in Skarsterlân vergelijkbaar met die in Ten Boer en net als in Ten Boer wordt er om de week grijs en groen huisvuil ingezameld. Het grote verschil tussen Ten Boer en Skarsterlân blijkt te zitten in twee, in het voorgaande nog onbesproken gebleven, maatregelen: voorlichting en handhaving. Voor het uitvoerige verslag over het succesvolle beleid van Skarsterlân verwijzen we naar bijlage 4.²⁰

TABEL 9 Spiegelen aan Best Practice	
Skarsterlân	Ten Boer
regelmatig overleg met dorpsverenigingen over gescheiden inzameling	wel overleg met dorpsverenigingen maar niet over gescheiden inzameling
actief handhavingsbeleid, uitdelen gele en rode kaarten, gemeente heeft bijzondere opsporingsambtenaar	geen actief handhavingsbeleid, inwoners worden niet aangesproken op hun bijdrage aan gescheiden inzameling
resultaten van gescheiden inzameling worden actief aan de burgers bekend gemaakt; burgers krijgen complimenten wanneer ze een goede afvalscheidingsprestatie leveren	<u>Vraag rekenkamercommissie: welke informatie verschaft milieudienst aan de inwoners van Ten Boer over de resultaten van hun gezamenlijk aanbieden van afval en van grof huishoudelijk afval?</u> <u>Antwoord milieudienst:</u> ²¹ Over 2006 is dit niet gebeurd. Een goed moment is een advertentie naar aanleiding van het milieujaarverslag. Dit jaarverslag zou op de website van de gemeente worden geplaatst.
regelmatig afvalinzamelacties (plastic tuinstoelen) op initiatief van de gemeente	dorpsvereniging Thesinge zamelde oude metalen in, maar niet op initiatief van het gemeentebestuur
basisscholen actief op terrein van milieu-educatie en houden dorp schoon	in het verleden was er wel particulier initiatief, maar recentelijk niet actief door het gemeentebestuur ondersteund

²⁰ Zie echter ook SenterNovem, Afvalprofiel Skarsterlân, oktober 2007

²¹ Tim van Heijst, Beantwoording vragen Rekenkamer Ten Boer, november 2007, Groningen.

systematisch klachtenoverzicht	klachten worden wel bijgehouden, maar niet systematisch aan de raad gerapporteerd, noch jaarlijks geanalyseerd
benchmarken eigen beleidsprestaties samen met SenterNovem	Ten Boer neemt niet deel aan mogelijkheden tot benchmarken

Uit een vergelijking van het beleid van de gemeente Ten Boer en dat van de gemeente Skarsterlân komt naar voren dat deze laatste gemeente een actief beroep doet op de burgerij om mee te participeren in het bereiken van een zo goed mogelijke bronscheiding. Uit de zeer geanimeerde bespreking die de rekenkamercommissie heeft gehad met zes van de negen dorpsverenigingen en uit het feit dat acht dorpsverenigingen zonder enig bezwaar de vragenlijst hebben ingevuld, leidt de rekenkamercommissie af dat de maatschappelijke organisaties (denk hierbij aan: de scholen, de verenigingen en de dorpsverenigingen) een groot belang hechten aan een goede afvalinzameling. In dat verband kan er ook op worden gewezen dat in de Staat van de Gemeente (bijlage 2) vijf klachten betrekking hadden op zwerfvuil.

8 Conclusies

1. Het tarief voor de afvalinzameling is gemiddeld, de hoeveelheid ingezameld GFT is redelijk en de inwoners zijn tamelijk tevreden over de afvalinzameling.
2. De compostvatenactie (17 verkochte vaten) heeft geen vaststelbare bijdrage geleverd aan het beperken van het aanbod van GFT-afval.
3. De stickeractie heeft weliswaar geleid tot het uitsluiten van een deel van de bedrijven van de gemeentelijke huisvuilinzameling maar heeft de particuliere huishoudens zelf niet aangezet tot een vermindering van de aangeboden hoeveelheid huishoudelijk afval.
4. Het haaltarief en het brengtarief voor grof huishoudelijk afval geven een verkeerd signaal en leiden tot een daling van de mate van bronscheiding.
5. De verhoging van de tarieven voor het laten ophalen en het brengen van grof huishoudelijk afval is aan de inwoners niet onopgemerkt voorbij gegaan. Behalve positieve gedragsreacties zoals het brengen van grof afval naar de kringloopwinkel bestaat de indruk dat er meer grof huishoudelijk afval terecht is gekomen in de grijze container en bestaat de indruk dat vaker grof afval op het afvalbrengstation in Groningen wordt aangeboden onder het voorwenden van een vals adres. De maatregel heeft wel effect, maar dat effect is deels averechts.
6. De kleine groene en de grote grijze vuilcontainer leiden tot een verkeerd signaal en leiden tot een daling van de mate van bronscheiding.
7. De medewerkers van de Milieudienst maken geen gebruik van hun bevoegdheid om de inhoud van de groene of de grijze bak te controleren. Er wordt geen gebruik gemaakt van de bevoegdheid om aangeboden afvalcontainers te weigeren. Er worden geen gele noch rode kaarten uitgedeeld.
8. De gerealiseerde bronscheiding van de gemeente Ten Boer blijft achter bij die van de gemeenten in de eigen regio en bij die van vergelijkbare plattelandsgemeenten.
9. De gerealiseerde hoeveelheden gescheiden ingezameld oud papier, glas en grof huishoudelijk afval blijven achter bij hetgeen in vergelijkbare gemeenten mogelijk is.
10. De voorlichting over gescheiden inzameling is te beperkt, zowel voor wat betreft de feitelijke informatie als de gerichtheid op motivatie en enthousiasmering.
11. De raad wordt in het jaarlijkse milieujaarverslag niet systematisch geïnformeerd over de aard van de dat jaar binnengekomen klachten noch over de mate waarin de gestelde doelen (bronscheiding en streefhoeveelheden) worden gehaald.
12. De gemeente neemt niet deel aan een benchmark.

9 Aanbevelingen

Doelen

Streef als gemeente conform de landelijke uitgangspunten naar een bronscheiding van het gewone huisvuil van 60% en bij het grof huishoudelijk afval van 75%.

Grof vuil

- Conformeer je als buurgemeente aan de grof-huisvuilinzameling in de gemeente Groningen. Wijzig de regeling zodanig, dat grof vuil **gratis gebracht** kan worden.
- Streef in ARCG-verband naar een uniforme regeling voor alle ARCG-gemeenten met betrekking tot het brengen van afval naar het afvalbrengrstation.
- Bevorder dat recyclebaar grof huishoudelijk afval (zoals hout, metaal, puin, papier, blik, vlakglas, etc) gratis op de milieustraat te Groningen kan worden afgegeven.

GFT

- Stel grotere groene containers (240 liter) beschikbaar.
- Beloon inwoners die een kleinere grijze bak (120 liter) aanvragen met een lager tarief.
- Stem het tijdstip van versnipperen van snoeiafval af op de behoefte (dus bijv. ook in april).

KGA

- Verruim de vaste openingstijden van de gemeentewerf van eens in de maand tot eens per week. Of, als dat op bezwaren stuit, geef meer bekendheid aan de mogelijkheid van brengen op telefonische afspraak.

Particulier initiatief

- Overleg regelmatig met de dorps- en andere verenigingen over de rol die zij kunnen spelen in de gescheiden inzameling van bepaalde fracties, te denken valt bijvoorbeeld aan: plastic tuinmeubelen, oude metalen, grof huishoudelijk afval, oud papier.
- Bespreek de animo voor een *competitie voor het dorp met de beste afvalprestaties*.
- Geef als gemeentebestuur actief informatie over particuliere initiatieven om verwerkbaar fracties gescheiden in te zamelen, zoals de inzameling van batterijen door de plaatselijke supermarkt en de inzameling van luiers door een peuterspeelzaal.

Communicatie

- Draag uit in hoeverre scheidingsdoelstellingen worden bereikt.
- Geef complimenten wanneer er door speciale acties scheidingsdoelstellingen worden bereikt.
- Maak in voorlichting duidelijk dat *nascheiding altijd duurder is dan bronscheiding*: "**samen kunnen we het voor elkaar goedkoper maken**".
- Ga in op zin en nut van scheiding: wijze van scheiding, wat is GFT, wat niet? Compostering: zin en nut ervan. Hóe. De mogelijkheden zónder compostvat in de eigen tuin. Mèt compostvat. Verkrijgbaarheid compostvaten.
- Geef voorlichting over grof vuil: wijze van inzameling. Zin en nut van bronscheiding (en dus van brèngen).
- Betrek dorpsverenigingen bij de communicatie. Maak van het afvalbeleid een periodiek terugkerend onderwerp in het overleg met de dorpsverenigingen.
- Benut huis-aan-huisbladen en de gemeentelijke website optimaal.
- Benut de maandelijks huis-aan-huis verspreide berichtjes over de oud- papierinzameling door op de achterkant herhaalde en eventueel actuele informatie over plaatsen en tijden af te drukken (lage kosten, hoog doelbereik!), daar waar dat kan.

Handhaving

- Maak een concreet handhavingsplan, gericht op bronscheiding en goede naleving van de afvalscheidingsvoorschriften. Laat medewerkers van de milieudienst regelmatig controleren of de groene bak geen ongewenste fracties bevat en of de grijze bak geen recyclebare fracties bevat (sorteeranalyses).

Planning and control

- Neem deel aan Benchmarkproject van SenterNovem.
- Besteed in het milieujaarverslag aandacht aan aard en aantal van de klachten.
- Confronteer de gerapporteerde gegevens aan de afgesproken doelen.

BIJLAGE

1. Overzicht antwoorden dorpsverenigingen op vragenlijst Rekenkamercommissie Ten Boer
2. Overzicht antwoorden rapportage "Staat van de gemeente"
3. Kengetallen afvalscheiding gemeente Ten Boer
4. Het kan anders: Afvalbeleid gemeente Skarsterlân (Joure)

Bijlage 1 Overzicht antwoorden dorpsverenigingen op vragenlijst van Rekenkamercommissie Ten Boer

Onderstaande tabel geeft overzicht van de antwoorden op de vragenlijst van acht dorpen binnen de gemeente Ten Boer.

De dorpsverenigingen van de volgende dorpen hebben deze lijst ingevuld geretourneerd naar de Rekenkamercommissie:

- Garmerwolde
- Lellens
- Sint Annen
- Ten Boer
- Ten Post
- Thesinge
- Wittewierum
- Woltersum

		VRAAG		TOTAALBEELD VAN VIJF DORPEN
A	Voorlichting	1	In hoeverre zijn de mensen in uw dorp op de hoogte van het afvalbeleid van de gemeente Ten Boer?	In vijf dorpen is men goed op de hoogte van het afvalbeleid en in de andere drie dorpen is men juist niet goed op de hoogte
		2	Bereikt de voorlichting wel iedereen?	De voorlichting bereikt de inwoners in vier dorpen goed, maar in één dorp helemaal niet en in een ander dorp slechts ten dele.
			Hebt u suggesties voor verbetering?	- Vermelding in de gemeentemededelingen - Duidelijker afvalwijzer/milieuwijzer - Meer directe communicatie - Beboeten van overtredingen

B	Huishoudelijk (grijs) restafval	3	Wat vinden de inwoners over het algemeen van de leging eens in de twee weken van de grijze container?	Voldoende, maar mag vaker: - Bij warm weer liever elke week - Omdat er nu ook kleingemaakt grof huishoudelijk afval in gaat
		4	Wat vindt u van het formaat van de grijze container?	Goed In één dorp vindt men de container te klein, tenzij deze vaker wordt geledigd
		5	Hooft u wel eens klachten over de manier waarop de gemeentelijke milieudienst containers inzamelt?	Soms: - afval dat achterblijft na leging container - slordig terugzetten container na leging
C	GFT-afval	6	Wat zijn de ervaringen van dorpelingen die een klacht hebben ingediend over het niet meenemen van een aangeboden container?	- onbekend - Milieudienst schijnt telefonisch slecht bereikbaar te zijn. - Ook goede ervaringen met telefonische klacht: na een telefoontje werd de niet geleegde container alsnog geleege
		7	In hoeverre wordt in uw dorp gebruik gemaakt van compostvaten?	Weinig (maximaal 30% van de huishoudens)
		8	In hoeverre wordt er op een andere manier gecomposteerd (bijvoorbeeld met een composthoop)?	20% tot 70%
		9	In hoeverre denkt u dat de inwoners weten hoe ze moeten composteren?	Overwegend onvoldoende
		10	Er is - voorzover wij weten - niet veel gebruik gemaakt van de compostvatenactie. Hebt u daar een	- Lastig, veel gedoe

		verklaring voor?	- Compostvat kost geld - Samenstelling inwoners verandert - Consequenter blijven aanbieden van vaten - Voor een grote tuin te klein - Te weinig bekendheid aan gegeven, zeker bij nieuwe inwoners
	11	Wat vindt u van de inzameling eens in de twee weken van GFT?	- In warme periodes te weinig - In verband met grotere tuinen te weinig - Suggestie: maak onderscheid tussen zomer en winter; in de winter 1 keer per maand en in de zomer iedere week
	12	Zijn er in uw dorp ook mensen slechts eens in de vier weken, nog minder vaak, of helemaal geen GFT-afval aanbieden?	Ja, klein percentage van de inwoners
	13	Wat vinden de mensen in uw dorp over het formaat van de groene container?	Overwegend: (veel) te klein Suggesties: - Zelf composteren naast de kleine groene container - Vaker legen kleine container in de zomerperiode
	14	In hoeverre wordt in uw dorp gebruik gemaakt van de mogelijkheid om kosteloos snoeihout te laten versnipperen?	- Kosteloosheid en mogelijkheid tot snipperen niet bij iedereen bekend - Wisselend beeld in gebruik hiervan. - Te weinig gelegenheid en op verkeerde tijdstippen.

D	Oud papier	15	Op welke manier ontdoet men zich in uw dorp van oud papier?	- Ophaalservice door vereniging/school - Brengen bij sportvereniging/school
			Hoe vaak per jaar wordt er papier opgehaald, hoeveel wordt naar de ondergrondse container in Ten Boer gebracht? Hoeveel papier verdwijnt op een andere manier? (schattingen)	- 6 keer per jaar of 12 keer per jaar - Er wordt vrijwel niets naar de container in Ten Boer gebracht - Het oud papier verdwijnt niet op andere wijzen - Men levert thans voor bijna 100% gescheiden het oud papier in bij de verenigingen
			Heeft u de indruk dat meer mensen hun oud papier gescheiden zouden kunnen inleveren?	Nee
		16	Wat vindt u van de frequentie van inzameling van oud papier? Moet dat vaker? Kan het minder vaak?	Frequentie is goed
		17	Hoeveel inwoners van uw dorp hebben naar schatting een sticker tegen ongevraagde reclame op hun brievenbus bevestigd?	3% tot 15% In één dorp is dit 50%
E	Glas	18	Is er in uw dorp een glasbak? Wat vindt u van de afstand tot de dichtstbijzijnde glascontainer?	- In veel dorpen is een glasbak - Afstand tot glasbak is goed - NB: container is vaak vol en dan ligt er vaak veel glas naast de container
		19	Hoeveel procent van de inwoners gooit zijn/haar glas in de container?	95% In één dorp is dit 40%

		20	Wordt het belang van gescheiden afgifte van glas ("glas hoort in de glasbak") wel eens uitgedragen?	Overwegend: Nee
F	Kleding/textiel	21	Hoe ontdoet men zich in uw dorp van (bruikbare) kleding en textiel, naar uw schatting? (Kledingcontainer, huis-aan-huisinzameling, kringloopwinkel Utopia, anders?)	Via genoemde kanalen én in de grijze container
		22	Wat vindt u van de mogelijkheden om u van kleding/textiel te ontdoen; welke wensen heeft u op dit gebied?	- Er zijn voldoende mogelijkheden - Textielbak kan groter - Meer voorlichting aan geven - In één dorp is centrale textielbak gewenst
		23	Wat vindt u van de afstand tot de dichtst bijzijnde kledingcontainer?	Goed
G	KGA (klein gevaarlijk afval)	24	Op welke manier ontdoet men zich in u dorp van KGA, naar uw schatting? (depot Boltweg, chemokar, grijze container, anders?) (inschatting)	- Chemokar, depot Boltweg maar ook grijze container - volgens een dorp: 90% in de grijze container - batterijen naar de supermarkt (maar hiervan zijn veel mensen niet op de hoogte)
		25	Wat vindt u van de afstand tot het gemeentelijke depot aan de Boltweg in Ten Boer?	- Afstand is overwegend goed - Openingstijden zijn onvoldoende
		26	Bent u bekend met de frequentie waarmee en de route waarlangs de chemokar klein gevaarlijk afval afhaalt? Hebt u de indruk dat de mensen in uw dorp	- Men is overwegend bekend met de frequentie en de route, want deze staat op de Afvalwijzer/Milieukaart

			op de hoogte zijn van deze mogelijkheid om zich van het afval te ontdoen?	- Overwegend vindt men de tijden te beperkt - Folder is vaak zoek - Het blijft niet bij iedereen hangen - In Garmerwolde klopte werkelijke route niet met route op schema - Suggestie: voorlichting in gemeentelijke mededelingen in de krant - Suggestie: depot in Ten Boer dagelijks open laten zijn
H	Grof huishoudelijk afval	27	Op welke manier ontdoet men zich in uw dorp van grof huishoudelijk afval, naar uw schatting? (op laten halen tegen betaling, brengen naar brengstation tegen betaling, anders?) (schattingen)	- Brengen naar afvalbrengstation - Dumping - In kleine coupures in de grijze container (vaak genoemd) - (gratis) storten met pasje van bekenden in Groningen/Delfzijl (schatting >20%) - Rommelmarkt of Utopia - NB: niemand laat grofshuishoudelijk afval ophalen
		28	Wat vindt u van de afstand van uw dorp naar het brengstation in Groningen?	Afstand is voor de helft een probleem, en voor de andere helft is niet de afstand het probleem
		29	Wat vindt u van de kosten van het bij het perceel laten ophalen van grof huishoudelijk afval? De kosten voor het ophalen van grof huishoudelijk afval bedragen € 70,00.	- Kosten zijn veel te hoog - Werkt zwerfafval in de hand - Zou gratis moeten zijn

I	Kosten	30	De afvalstoffenheffing is in 2007 € 234,68 per huishouden. Wat is uw mening over de hoogte van de heffing?	- Te hoog - Te hoog, omdat voor het grof vuil nog extra moet worden betaald - Omgerekend is dat 5 euro per week: redelijk - Zou afhankelijk moeten worden van inkomen van burger
		31	De kosten voor het wegbrengen van grof huishoudelijk afval (met uitzondering van wit- en bruingoed en oud ijzer, die gratis afgegeven kunnen worden) bedragen 16 cent per kilo, met een starttarief van € 5,00. Wat is uw mening over deze kosten?	- Te duur - Zou gratis moeten zijn - Past bij principe 'de vervuiler betaalt', maar zou gedekt moeten worden door de hoge afvalstoffenheffing - "Er is toch al verwijderingsbijdrage betaald?"
J	Handhaving	32	Hebt u de indruk dat in uw dorp het huishoudelijk afval zoveel mogelijk gescheiden wordt aangeboden? Of hebt u de indruk dat veel mensen in uw dorp het nodige recyclebare afval in de grijze bak deponeren (glas, papier, gft, puin, etc)?	- Scheiding kan (veel) beter - Teveel zonder onderscheid in de grijze container - Suggestie: mogelijkheden voor bijvoorbeeld batterij-inzameling verruimen.
		33	In hoeverre merkt u iets van controle door de gemeente op de naleving van de regels voor gescheiden aanbieden?	Niets tot zeer weinig
		34	Hebt u wel eens van iemand in het dorp gehoord dat die een waarschuwing heeft ontvangen of zelfs dat hem of haar een sanctie werd opgelegd voor het	Nee, tot zeer zelden

			verkeerd aanleveren van afval?	
K	Recente maatregelen	35	Bent u op de hoogte van de zogeheten stickeractie? Wat is volgens u het doel geweest van deze actie?	- Overwegend: ja (sommige buitendorpen niet) - Niet iedereen is op de hoogte van het doel Doel: voorkomen dat men een container vaker aanbiedt dan twee keer per ophaaldag Doel: geen containertoerisme
		36	Hebt u de indruk dat de stickeractie heeft bijgedragen aan een vermindering van afvalaanbod?	- Overwegend: nee - Wellicht meer ontwijkgedrag: slepen en dumpen van afval
L	Algemeen	37	Wat kunnen we volgens u doen zodat minder ongesorteerd afval wordt aangeboden en er vaker herbruikbaar afval gescheiden wordt aangeboden?	- Duidelijkheid over de regels - Vaker legen van de containers - Meer soorten containers - Voorlichting over gevolgen van niet scheiden van afval - Ruimere mogelijkheden voor aanbieden van grof vuil - Ruimere openingstijden gemeentewerf e.d. - Chemokar op andere tijden laten komen (men is vaak niet thuis) - Herinvoeren van een milieuboer
		38	Hoe kan volgens u bereikt worden dat de mensen het afval zoveel mogelijk scheiden?	- Ruime mogelijkheden aanbieden vuil (met name grof en groen vuil) - Vaker legen containers

				- Veel meer voorlichting (ook bijvoorbeeld over spaarlampen) - Hameren op het belang van afvalscheiding - Ophaalservice voor ouderen en minder validen
		39	Wat vindt u van de stelling dat een groot gezin meer afvalstoffenheffing moet betalen dan een klein gezin, omdat een groot gezin meer afval produceert?	Overwegend niet mee eens: - zorgt voor verplaatsing van het probleem - zorgt voor meer en ingewikkelder regels - is meer afhankelijk van inkoopbeleid van het gezin: dat laatste zorgt voor meer/minder afval - klein gezin kan meer afval produceren dan groot gezin - indien vuil in container past, betaalt iedereen evenveel
		40	Wat vindt u van de stelling dat per aangeboden kilo moet worden betaald?	Meningen lopen uiteen Oneens: - zorgt voor verplaatsing van het probleem - werkt zwerfafval en ander ontwijkingsgedrag in de hand - leidt wellicht tot grote problemen Eens: - stimuleert bewuster gedrag - eerlijk, als mogelijkheden tot gescheiden afval aanbieden zijn verbeterd

		41	Denkt u dat de mensen als zij per kilo afval moeten betalen bij het boodschappen doen rekening gaan houden met de hoeveelheid verpakkingsafval?	Meningen lopen uiteen
		42	Wat wilt u nog kwijt over het afvalbeleid en de afvaltarieven van de gemeente Ten Boer?	- Afvalbeleid te individueel - Te duur - Met name grof huishoudelijk afval is te duur - Snipperbeleid verbeteren - Wellicht is men 'scheidingsmoe': De gemeente Groningen scheidt het afval niet, waarom Ten Boer wel? - Gemeentewerf zo inrichten dat je er bijna altijd terecht kan - Frequentie ophalen grof vuil verbeteren - Textielbak in Woltersum - Betere voorlichting (bijvoorbeeld over luierbak) - Heroverweging heffing op afval per kilo, mits er een permanente mogelijkheid is afval te scheiden - Afvalverwerking kost nu eenmaal geld - Organiseer een wedstrijd: minst vervuilende dorp (minste afval) wint een prijs - Meer mogelijkheden voor gescheiden ontdoen (plastic, ijzer, blik) - Afval is big business: beter onderhandelen over verwerkingskosten

Bijlage 2 Overzicht antwoorden rapportage *Staat van de gemeente*

In het najaar van 2006 hebben 458 inwoners van de gemeente Ten Boer hun medewerking verleend aan een klanttevredenheidsonderzoek. Daarmee bedroeg de respons 38%. Dat is zeer goed voor een schriftelijke enquête. Hieronder staan de *spontane reacties* op het afsluitende schriftelijke verzoek om met verbeteringsuggesties te komen. We hebben alleen opmerkingen opgenomen die betrekking hebben op het afvalbeleid. Het afvalbeleid van de gemeente Ten Boer houdt de burgers wel degelijk bezig.

Grof vuil inzameling

- Waar moeten wij het grof vuil laten? Suggestie: zet een grote container op een vaste plaats in Ten Boer of bedenk een regeling net als in Groningen dat enkele keren per jaar het afval gratis wordt opgehaald
- Wij willen 1 keer per jaar gratis inzameling van grof huishoudelijk afval. Grof huisvuil hoort niet in de grijze container, en hoort ook niet in het bos.
- Grof huisvuil wegbrengen is veel te duur: vroeger elke maand gratis een aanhangertje per maand wegbrengen; nu elke keer over de weegbrug en betalen; dit werkt illegale dumping in de hand
- Suggestie: dat we gewoon 2 of 3 keer per jaar iets gratis mogen storten op de milieustraat in Groningen
- Grof vuil wegbrengen is te duur. In Groningen kan het wel (4 keer gratis halen en 4 keer gratis brengen). Relatief betalen we te veel afvalstoffenheffing.
- De grofvuilophaal moet beter worden geregeld
- Ben in het bijzonder ontevreden over de grof vuil regeling in de gemeente Ten Boer: in Groningen kan je op een redelijke manier je grof vuil kwijt raken; terwijl je daar als je uit Ten Boer komt heel veel voor moet betalen.

Reguliere inzameling

- De groene container is te klein
- De groene container is te klein en een extra container is te duur
- Er zijn geen mogelijkheden om extra huishoudelijk afval af te geven; anders dan eens in de twee weken de groene of grijze container langs de weg te zetten
- De groene container is te klein. In Ten Boer heeft bijna iedereen een tuin. Om mij heen hoor ik in de zomer vaak de klacht dat men het groenafval niet goed kwijt kan in de te kleine groene container.
- Containers mogen niet te vroeg bij de straat worden gezet; maar vervolgens laten de burens ze wel dagen staan.
- Afvalcontainer ligt na leging gewoon op de oprit
- Huisvuil voortaan wekelijks ophalen

Zwerfvuul

- Rommel in Ten Boersterbos, vooral tuinafval: plaats bord verboden afval te storten

- Prullenbakken in gemeente vaker legen
- Prullenbakken in het winkelcentrum
- Beter toezicht op zwerfvuil
- Stickeractie leidt tot meer zwerfvuil

Tariefstelling

- Waarom moet een alleenstaande net zoveel afvalstoffenheffing betalen als een gezin met vijf personen. Dat vind ik niet rechtvaardig
- Heb mij geërgerd aan commotie over klike-criminelen. Als je vier maanden per jaar weg bent en dan een keer een extra keer je container plaatst is men crimineel. Daar ben ik boos over.

Bijlage 3 Kengetallen afvalscheiding gemeente Ten Boer

kengetal	Gemiddelde vergelijkbare gemeenten 2005	Ten Boer 2005	Ten Boer 2006	Afwijking 2005 t.o.v. benchmark
Percentage bronscheiding	60%	54%	52%	- 6%
Percentage scheiding inclusief nascheiding	68%	63%	-	- 5%
Kilo's huishoudelijk restafval (grijze component) per inwoner per jaar	193 kilo	268 kilo	243 kilo	75 kilo teveel (-)
Kilo's groente-, fruit en tuinafval per inwoner per jaar	94 kilo	129 kilo	122 kilo	35 kilo meer (+)
Percentage bronscheiding GFT	68%	78%	73%	+ 10%
Kilo's oud papier per inwoner per jaar	78 kilo	66 kilo	71 kilo	12 kilo te weinig (-)
Percentage bronscheiding oud papier	76%	67%	71%	- 9%
Kilo's glas per inwoner per jaar	23 kilo	18 kilo	18 kilo	5 kilo te weinig (-)
Percentage bronscheiding	36%	42%	23%	+ 6%
Kilo's grof huishoudelijk afval per inwoner per jaar	148 kilo	13 kilo	14 kilo	134 kilo te weinig (-)

Percentage gebracht grof vuil	94%	97%	96%	
Percentage gehaald grof vuil	6%	3%	4%	
Scheidingspercentage gehaald	51%	0%	0%	- 51%
Scheidingspercentage gebracht	79%	76%	76%	- 3%

Bron: Milieudienst Groningen, 21 augustus 2007

Bijlage 4 Het kan anders

Afvalbeleid gemeente Skarsterlân (Joure)
De milieuprestatie van de gemeente Skarsterlân is bovengemiddeld. De mate van bronscheiding is 74%. Toch heeft deze gemeente geen diftar en wordt er eens in de twee weken huishoudelijk afval ingezameld. De kwaliteit van de dienstverlening is relatief hoog. Maar de kosten zijn zeker niet laag. De afvalstoffenheffing is € 223 per huishouden per jaar. Dit zijn de gegevens van 2007.
De gemeente Skarsterlân bepaalt het afvalbeleid voor 32 dorpen. Joure is de centrale kern waarin ook het gemeentehuis is gevestigd. Naast Joure vallen ook Sint Nicolaasga en Langweer binnen de gemeentegrenzen. De dorpen hebben plaatselijke belangenverenigingen, die regelmatig overleg hebben met de gemeente. De afvaldiensten vallen onder de gemeente. Er is geen uitbesteding van ophaaldiensten, noch van de milieustraat. Er is bewust voor gekozen om dit in eigen beheer te houden.   Het geheim van Skarsterlân (de bovengemiddelde bronscheiding) is een kwestie van opvoeding is. Het zit 'tussen de oren' van de burgers dat zij hun afval moeten scheiden. De gemeente is bijvoorbeeld betrokken bij schoolprojecten over gescheiden inzameling. Ook stelt de beleidsmedewerkster dat het van belang is om telkens weer te hameren op positieve resultaten. Het feit dat Skarsterlân het zo goed doet, moet je steeds uitdragen naar de burgers.   De milieuboer/milieuwagen is recent afgeschaft. Voorheen kwam de milieuwagen langs om verschillende fracties bij de burgers thuis op te halen. De kosten voor deze dienst waren hoog en er is voor gekozen om dit af te schaffen. In de cijfers is er nog geen effect waarneembaar dat de afschaffing negatief uitwerkt op het bronscheidingspercentage. Toch bleek bij een recente sorteerproef dat de bronscheiding lager was. 2008 wordt voor Skarsterlân op het gebied van afvalscheiding dus wel een spannend jaar.
De plaatselijke dorpsverenigingen denken mee met de gemeente. Vanuit deze verenigingen wordt bijvoorbeeld aan de gemeente gevraagd of een glascontainer kan worden geplaatst. In (vrijwel) iedere dorpskern is een drietal containers aanwezig voor textiel, glas en papier. Vanuit de gemeente vindt via de afdeling Wijkbeheer overleg plaats met de plaatselijke belangenverenigingen. Jaarlijks vindt er ook een vergadering plaats over Afvalbeleid met de gemeente en de belangenverenigingen van de dorpen.   Skarsterlân heeft al sinds 1980 vuilcontainers voor de huishoudens. Er is ook al jaren een onderscheid in de grootte van de bakken. Op basis van het volume van de bak wordt de afvalstoffenheffing betaald. Burgers met een grote grijze bak betalen 256 euro per jaar en burgers met een kleine bak betalen 206 euro per jaar. De containers zijn voorzien van stickers. Op deze sticker zijn het adres van de burger en de locatie voor het legen aangebracht. De

chauffeurs letten op de stickers.

De gemeente is zeer consequent met het uitdelen van gele en rode kaarten. De chauffeur van de wagen hangt de kaart aan de container en er wordt direct opdracht gegeven om een brief uit te sturen naar de burger. De burgers die dit aangaat nemen vaak direct contact op met de gemeente. De beleidsmedewerkster geeft aan dat de medewerkers van gemeente zeker niet schromen om de burger een preek ("van zeker 10 minuten") te geven. De chauffeurs voelen zich zeer verantwoordelijk voor het afvalbeleid. De burgers zijn goed op de hoogte van het **handhavingsbeleid** en de sociale controle is hoog. Mensen weten het en houden elkaar in balans. Een paar keer per jaar vinden er zichtbare handhavingsacties plaats. Dit doen zij opzichtig. Een medewerker van de gemeente gaat dan gehuld in het oranje containers op straat leegmaken en ter plekke sorteeranlyses uitvoeren. De gemeente heeft een BOA in dienst die handhaving en inspecties kan uitvoeren. De BOA heeft nog nooit een bekeuring uitgeschreven. De burgers zijn plichtsgetrouw, na de interventie van een handhaver of andere milieuableidende. Er is in het verleden door de politie één keer een bekeuring uitgeschreven in het kader van het verkeerd aanbieden van een container. Dit werkte, de container werd vanaf dat moment niet meer verkeerd geplaatst. Voorlichting over handhaving vindt regelmatig plaats in de krant. In de gemeentemededelingen staat iedere week een stukje over afval, waarbij ook handhaving regelmatig aan bod komt. Ook zijn er berichten in de krant verschenen die aan afval waren gerelateerd. Als voorbeeld wordt een terugkerend verhaal genoemd, waarbij de BOA beschreef wat hij wekelijks meemaakte. Deze publicaties werden geplaatst elders in de krant.

De komende tijd wil de gemeente het afvalbrengrterrein (milieustraat) moderniseren. Er moet een weegbrug komen en een pasjessysteem voor toelating. Dergelijke maatregelen zorgen er eveneens voor dat er bezuiniging kan plaatsvinden op het personeel. Op het milieuterrein moet men overigens betalen voor het grof vuil dat men aanbiedt. Het principe 'de vervuiler betaalt' is ook in Skarsterlân leidend. Toch wordt er wel een onderscheid gemaakt. Zo zijn de kosten voor de burger voor grof huishoudelijk afval vrij laag (3 euro per m³) Dit tarief dekt de verwerkingskosten niet. Dit wordt ruimschoots ondervangen door de tarieven voor verwerking van puin zeer hoog te maken ('drie keer over de kop'). Hier is dus een bewuste keus gemaakt om de tarieven van grof afval laag te houden.

Het ophalen van grof vuil kost 10 euro per keer. Grof vuil dat wordt opgehaald, wordt *niet* door een kraakperswagen opgehaald. Op het milieuterrein kunnen 13 fracties worden gescheiden. Er is onder anderen een fractie luiers en wit-/bruingoed. Beiden zijn gratis.

De burgers hebben de mogelijkheid om een aanhangwagen te lenen om hun grof vuil te brengen. De openingstijden voor het milieuterrein zijn verruimd. De burgers wilden ook 's avonds hun vuil kunnen aanbieden. Er is toen één avondopenstelling gekomen. Dit heeft echter niet gewerkt, er komen slechts enkele burgers 's avonds. Deze verruiming wordt weer afgeschaft en per januari 2008 zullen de openingstijden overdag worden verruimd naar een openstelling tot 18h00. Thans is het milieuterrein geopend tot 16h00.

De helft van het **oud papier** wordt door de gemeente zelf opgehaald. De rest vindt plaats door de verenigingen. De gemeente faciliteert hier de verenigingen met een vuilniswagen.

Klein chemisch afval wordt op afroep opgehaald op vaste tijdstippen en kan worden gebracht op het milieuterrein. Er zijn maar weinig burgers die gebruik maken van de ophaaldienst. Sorteertanalyses wijzen uit dat er geen klein chemisch afval in de containers belandt.

De **blikcontainers** zijn verwijderd, omdat 80% van het blik door een magneet bij de voorscheiding al uit het afval wordt gehaald. Het is dus goedkoper om dit bij nascheiding er uit te halen, dan het blik apart in te zamelen.

In de **gft-bak** wordt weinig ander afval gevonden dan gft-afval. De gemeente Skarsterlân houdt een jaarlijkse compostvatenactie. De containers voor gft-afval zijn gratis.

Er vinden verschillende jaarlijks terugkerende acties plaats. Deze zijn vooral bedoeld om in positieve zin de burgers de gelegenheid te geven hun afval op de juiste manier aan te bieden. In het voorjaar kunnen burgers hun oude *plastic tuinmeubelen* inleveren op de milieustraat. Deze dienst is voor de burger gratis en zorgt er ook voor dat dit plastic uit de containers blijft.

Ook kan men in bepaalde periodes *gratis compost* afhalen bij de gemeente. Hetzelfde geldt overigens voor houtsnippers.

Tevens is er de mogelijkheid om periodiek *gratis tuinafval aan te leveren* bij het milieuterrein. Deze dienst is gratis voor de burger. Hoewel dit de gemeente extra geld kost, wil zij hiermee een signaal afgeven dat zij ook wat terugdoet naar de burgers.

Volgens de beleidsmedewerker moet je burgers regelmatig een pluim geven. Zij geeft de gemeente Arnhem als voorbeeld van een positieve actie.

Er zijn regelmatig **open dagen** (met voor de deelnemers presentjes) op het milieuterrein en bij de vuilnisophaaldienst. Deze dagen worden door de gemeente aangeboden aan basisschooljeugd. De scholen worden door de gemeente gestimuleerd hieraan mee te werken.

Scholen werken altijd zeer trouw mee aan dergelijke projecten. Ook is er een lespakket ontwikkeld dat de scholen kunnen afnemen. Daarnaast organiseert de gemeente jaarlijks de '**Himmeldei**', waarbij de kinderen uit de gemeente worden gestimuleerd mee te werken aan het schoonhouden van de gemeente. Burgers zijn overigens goed op de hoogte van wat bronscheiding is. De gemeente bevordert dat ook actief. Ook in de voorlichting geldt dat het milieu het belangrijkste is en dat daarna de kosten komen (koppeling tussen milieu en kosten).

Nieuwe bewoners krijgen bij de uitreiking van de afvalkalender ook een uitleg over de handhaving e.d

Minimaal drie keer per jaar houdt men **sorteeranalyses**. Dit vindt at random plaats, maar ook gericht. Bij gerichte analyses worden wijken/straten tijdens een bepaalde periode

geanalyseerd. Dit verloop wordt, indien noodzakelijk, teruggekoppeld naar de burger.

Er komen ongeveer 100 klachten per jaar over afval. De meeste klachten gaan over niet geledigde containers/rode kaarten. De gemeente houdt de **klachten bij in een systeem**.

De beleidsmedewerkster wilde op het gebied van afvalbeleid inzicht krijgen in de kosten en resultaten. Hierbij speelde ook de vragen: "Wel of geen diftar?" En: "Uitbesteden of niet?" Daarom is zij op eigen initiatief gaan meten (**benchmarken**) om antwoord te kunnen geven op deze vragen. Er is volgens mevrouw Plas geen reden om het beleid drastisch te wijzigen. Een zwakkere vorm van diftar kent Skarsterlân immers al (tarief afvalstoffenheffing op volume container). Deelname aan de benchmark brengt ook alleen maar voordelen, omdat het de beleidsmakers dwingt om kritisch te kijken naar de cijfers. Ook geeft de benchmark de gelegenheid om met collega's van gedachten te wisselen. Zij kan hiermee ervaringen opdoen en leren van anderen.

Repliek en dupliek

- Reactie college op het rapport
- Dupliek rekenkamercommissie: reactie op reactie

Afdeling Ruimtelijke Ordening

Rekenkamercommissie
Mevrouw E.P. Faber-van Brug

Bezoekadres
H. Westerstraat 24

Postadres
Postbus 7
9790 AA Ten Boer

Telefoon
(050) 302 88 88

Telefax
(050) 302 17 00

E-mailadres
gemeente@tenboer.nl

Onderwerp Zienswijze op rapport

Telefoon (050) 367 98 50 Bijlage(n)

Datum 27-02-2008 Uw brief van

Ons kenmerk TB08.1591138

Uw kenmerk

Giro
871277

Bank
3063.00.826

Behandeld door

Geachte mevrouw Faber-van Brug,

De rekenkamercommissie heeft ons college op 18 februari 2008 de voorlopige eindversie van uw rapport “*Afval scheiden zonder lijden? Het effect van drie recente maatregelen gericht op gescheiden inzameling*” aangeboden. U heeft ons verzocht om onze zienswijze daarop te geven. Onderstaand treft u deze aan.

Allereerst complimenten: het rapport ziet er goed verzorgd uit en is goed onderbouwd. De rekenkamer heeft in relatief korte tijd, en met beperkte kosten, zich een goed beeld gevormd van de afvalinzameling in Ten Boer.

1. Met betrekking tot de LAP doelstellingen zijn een drietal opmerkingen te plaatsen:
 - a. De hoofddoelstelling van het LAP is een bronscheiding, die voor een landelijke gemeente als Ten Boer op 60% is gesteld. Dat wil zeggen dat slechts 40% van het totale aangeboden afval ongescheiden (als restafval) aangeboden mag worden. Bij dit volume telt het aangeboden grofvuil mee.
 - b. De opgegeven kg/deelfractie zijn richtlijnen. Als je die allemaal haalt, dan haal je ook de algemene doelstelling. Maar, het aanbod aan afval moet er wel zijn. Voor de gemeente Groningen geldt, als zeer verstedelijkte gemeente, een doelstelling van 43%. Dit staat wel op pagina 6 van het rapport, maar in tabel 7 op pagina 12 ontbreekt deze kanttekening.

- c. Ten Boer zamelt 129 kg/inw GFT (zie pagina 7) in; dat is laag t.o.v. de landelijke norm maar hoog t.o.v. de regiogemeenten Het streefcijfer is discutabel want zelf composteren is beter dan inzamelen.
 - d. Op een aantal plaatsen wordt in het rapport het fractiespecifiek scheidingspercentage gehanteerd. Dit is overgenomen uit het rapport “Afval, het kan beter” van Nico la Crois, en geeft aan dát deel van het totaalaanbod van een fractie dat gescheiden wordt ingezameld. Het totaal wordt dan bepaald door de gescheiden ingezamelde fractie, en het deel van dezelfde fractie dat zich (op basis van de sorteeraanlyse van het restafval) nog in het restafval bevindt. In tabel 5 (grof huishoudelijk afval) wordt dit fractiespecifiek scheidingspercentage gelijkgesteld aan het doelpercentage voor het LAP. Dit is echter onjuist. De 75 % voor grof huishoudelijk afval bedoelt te zeggen dat van het ingezamelde grof huishoudelijk afval ten minste 75 % in (herbruikbare) deelstromen wordt ingezameld.
2. Het is een misvatting dat door de stickeractie er 12% aansluitingen (zie pagina 18) minder waren; bij bijna alle bedrijven gaat het om een combinatie woonhuis/bedrijf. De groene en grijze container zijn voor het huishouden aangehouden. Voor het bedrijfsafval is een particuliere inzamelaar gezocht; de extra grijze containers zijn wel afgestoten! Een deel van het effect van de stickeractie zal ook zitten in het niet meer dubbel aanbieden of in het niet meer aanbieden van illegale containers .
 3. Een deel van de onderbouwing van de cijfers van het rapport zijn gebaseerd op de resultaten van de sorteeraanlyses. Hoewel er geen betere cijfers beschikbaar zijn is het goed hier toch een kanttekening bij te plaatsen. Het gaat om een beperkt aantal analyses, uitgevoerd twee maal per jaar (in mei en in september). Het blijft derhalve een steekproef, met een relatief grote onbetrouwbaarheid.
 4. Op pagina 10 wordt geconstateerd dat de registratie van de afgifte op het afvalbrengrstation tekortschiet. Dit is wel erg kort door de bocht. Verderop in het rapport wordt duidelijk dat hier bedoeld wordt op het feit dat de registratie van de bezoekers naar hun gemeente fraudegevoelig is. Op zich is die constatering juist. Maar, het is vooralsnog een bewuste afweging van kosten/baten geweest die geleid heeft tot de momenteel gehanteerde methode van registratie. En het is zeer onwaarschijnlijk dat het geringe volume grof huishoudelijk afval voornamelijk wordt veroorzaakt door het noemen van een verkeerde postcode door burgers uit Ten Boer.
 5. Op pagina 14 wordt in het midden gesuggereerd dat alleen de inwoners van Ten Boer op het afvalbrengrstation moeten betalen voor grof huishoudelijk afval. Echter, naast Ten Boer geldt dat ook voor Haren en voor Bedum. Alleen voor Groningen geldt dat de eerste vier keer brengen van grof huishoudelijk afval gratis is.
 6. Het rekenvoorbeeld voor de consequenties van het gratis laten brengen van grof huishoudelijk afval is niet helemaal correct. Momenteel is er met het gehanteerde tarief een overdekking van € 3.000,= De totale kosten zullen derhalve lager uitvallen, maar desondanks wel nog steeds leiden tot een substantiële verhoging van de afvalstoffenheffing.
 7. Tot slot nog een aantal opmerkingen bij de aanbevelingen die gedaan worden:
 - a. Het gratis brengen van grof huishoudelijk afval naar het afvalbrengrstation is een goede maatregel om de gescheiden inzameling van grof huishoudelijk afval te bevorderen. Maar, de titel van het rapport aanhalend: “afval scheiden zonder lijden?” zal bij deze

- maatregel niet opgaan. Het rapport becijfert immers een substantiële stijging van de afvalstoffenheffing.
- b. Een uniforme regeling voor alle ARCG gemeenten (bedoeld is de gemeenten waarvan de burgers grof huishoudelijk afval naar het afvalbrengrstation in Groningen brengen) is lastig te realiseren omdat met name Haren werkt met Diftar. Het dan gratis laten brengen van grof huishoudelijk afval opent een substantiële ontwijkroute voor het “gewone” afval.
 - c. Ook aan het merendeel van het recyclebare deel van het grof huishoudelijk afval hangt een prijskaartje. Alleen voor metaal is er een positieve opbrengst. Papier en verpakkingsglas vallen niet onder grof huishoudelijk afval en kunnen al zonder kosten worden afgegeven.
 - d. Het ter beschikking stellen van grijze en groene minicontainers in twee maten (140 liter en 240 liter), met een daaraan gerelateerde afvalstoffenheffing is zeker een nadere studie waard.
 - e. Particulier initiatief is altijd welkom. Echter, bij een aantal genoemde deelstromen zullen de kosten uiteindelijk hoger uitvallen dan de opbrengsten. De vraag is of we dat willen.
 - f. Voor wat betreft de inzameling van de deelfractie papier zien wij, anders dan bij het gestelde onder 7e wel mogelijkheden om het totale volume van het ingezamelde papier door de verenigingen substantieel te verhogen. Een aantal verenigingen maakt al gebruik van een kraakperswagen van Virol. Het is mogelijk om bij de adressen die op die wijze worden bediend een extra minicontainer voor papier uit te zetten. Ervaringen elders geven aan dat hierdoor het ingezamelde volume toeneemt.
 - g. Inzameling van de deelstroom luiers heeft mogelijk een positief milieurendement, alhoewel er ook rapporten zijn die dat tegenspreken. De kosten van de gescheiden inzameling zijn echter substantieel hoger dan de kosten van integrale inzameling met het restafval. En, gezien de geringe omvang van de deelfractie, is de bijdrage aan de bronscheiding zeer beperkt.
 - h. Voor wat betreft de communicatie kan er zeker een uitbreiding plaatsvinden. Echter, net als gesteld onder 7a, zal dit wel betekenen dat dit een verhoging van de afvalstoffenheffing tot gevolg heeft.
 - i. Voor de handhaving van de APV is binnen de begroting momenteel 96 uur beschikbaar. De helft hiervan zou ingezet kunnen worden voor controle op het scheidingsgedrag van burgers. Een controle van de milieu-inspecteurs voor de route van de ledigingswagen uit gedurende bijvoorbeeld 3 uur kan dan 5 keer per jaar worden uitgevoerd. Met 15 minuten per adres kunnen dan 8 adressen per keer worden gecontroleerd (de rest van de tijd is nodig voor transport). Van belang is dat er adressen worden gecontroleerd waarbij de bewoner aanwezig is.
Controle op de inhoud van de minicontainers tijdens de reguliere inzameling door de chauffeur is, gelet op het feit dat er voor de inzameling gebruik wordt gemaakt van een zijbelader, niet meer goed mogelijk. De chauffeur zou dan eigenlijk telkens moeten uitstappen, en dat kan uiteraard niet binnen de beschikbare tijd (en geld). Overigens controleert de chauffeur de inhoud wel als de container te zwaar is. Het beladingsstelsel blokkeert dan.
 - j. Deelname aan de Benchmark van SenterNovem is wel mogelijk, maar brengt allereerst kosten met zich mee, en het rendement is voor een gemeente met de omvang van ten Boer relatief laag.
 - k. Rapportage op basis van de doelstellingen van het LAP is in het milieujarverslag van 2007 al gerealiseerd.

Resumerend: Het rapport van de rekenkamer bevat een aantal goede suggesties die zeer de moeite waard zijn om verder uitgezocht te worden. Echter, al het gestelde moet wel in perspectief worden gezien, aan bijna alle maatregelen hangt immers ook een prijskaartje. Het lijkt verstandig om niet tegelijkertijd op alle genoemde punten in te zetten. Hierbij zullen door ons college en de raad keuzes

gemaakt moeten worden welke onderdelen speerpunten moeten zijn. Wellicht kan uw commissie daar een advies over geven.

Wij gaan er vanuit u met het bovenstaande voldoende te hebben geïnformeerd en wachten de eindversie van uw rapportage af.

Met vriendelijke groeten,

Burgemeester en wethouders van Ten Boer,

H. K. Pot

De burgemeester

J. E. Landman

Loco secretaris

Dupliek rekenkamercommissie: reactie op reactie

Het concept-rapport is toegezonden aan het college en aan een aantal geïnterviewde personen, met het verzoek om eventueel een zienswijze op het rapport te geven.

Het college heeft gereageerd op het concept-rapport in de vorm van een zienswijze; deze is integraal in dit rapport opgenomen. De rekenkamercommissie reageert hieronder op de zienswijze van het college.

Reactie rekenkamercommissie op de zienswijze van het college

De rekenkamercommissie is verheugd dat het college het merendeel van haar conclusies overneemt en de aanbevelingen het overwegen waard vindt. Het college plaatst zeven kanttekeningen bij het rapport. De rekenkamercommissie neemt de gelegenheid te baat kort op deze zeven kanttekeningen te reageren.

Ad 1

Wij zijn blij dat ook het college constateert dat “van het ingezamelde grof huishoudelijk afval tenminste 75% in (herbruikbare) deelstromen (moet) worden ingezameld”. Veel gemeenten richten zich nog op een optimalisering van de gescheiden inzameling van het gewone huishoudelijk afval. De laatste jaren vestigt onder andere SenterNovem de aandacht op de mogelijkheden om vooral ook de stroom grof huishoudelijk afval beter te scheiden. Vooral als de gemeente kan beschikken over een modern ingericht afvalbrengstation, zijn de hier te behalen voordelen groot. Om die reden vindt de rekenkamercommissie het dan ook zeer gewenst dat de inwoners van Ten Boer worden gestimuleerd hun grof huishoudelijk afval naar het milieubrengstation in Groningen te brengen. Bij de alternatieve verwerkingswijze – namelijk het laten afhalen bij het perceel – is immers sprake van een bronscheiding van nul procent. Zoals bekend zal zijn gebruikt de gemeentelijke milieudienst bij het ophalen van grof huishoudelijk afval in de gemeente Ten Boer een kraakwagen.

Ad 2

De stickeractie heeft ertoe geleid dat de bedrijven niet langer hun bedrijfsafval als huishoudelijk afval kunnen aanbieden. Hierdoor is de hoeveelheid te verwerken afval per inwoner ook gedaald. De rekenkamercommissie was echter vooral op zoek naar maatregelen waardoor de bronscheiding wordt verbeterd. In dat opzicht constateert de rekenkamercommissie dat de stickeractie de particuliere huishoudens in Ten Boer geen prikkel heeft gegeven om de afvalstromen in de eigen huishouding zorgvuldiger te scheiden en om het huishoudelijk afval beter in gescheiden compartimenten aan te bieden. De gemeente streeft, zoals het college ook beaamt,

naar een bronscheiding van 60%. Dat doel is vooralsnog niet gehaald. De stickeractie heeft niet bijgedragen aan het naderbij brengen van het gestelde doel. Omdat de stickeractie slechts een eenmalig effect heeft dringt de rekenkamercommissie aan op aanvullende maatregelen in de sfeer van voorlichting, samenwerking met maatschappelijke instanties en handhaving.

Ad 3

De rekenkamercommissie is zich terdege bewust van het feit dat het berekenen van een fractiespecifiek scheidingspercentage dat geldt voor de afvalinzameling in een geheel jaar op basis van twee sorteeranalyses in mei en in september omgeven is met grote onzekerheden. Om die reden is de rekenkamercommissie ook niet over één nacht ijs gegaan. Er is ook gekeken naar de hoeveelheden ingezameld afval in kilo's per inwoner. Deze cijfers zijn wel hard en de ontwikkeling van deze cijfers ondersteunt de conclusies die worden getrokken op basis van de fractiespecifieke scheidingspercentages. Verder zijn de gegevens die wij hebben gebruikt gecontroleerd aan de hand van de gegevens waarover de milieudienst beschikt (zie de bijlage 3). Ten slotte zijn ook kwalitatieve gegevens verzameld in gesprekken met medewerkers van de milieudienst, de gemeente Skarsterlân en de besturen van de dorpsverenigingen.

Ad 4

De zeer geringe hoeveelheid grof huishoudelijk afval die vanuit de gemeente Ten Boer wordt ingezameld (zie vierde kolom, tabel 7) wordt door de rekenkamercommissie toegeschreven aan het hoge, ontmoedigende storttarief. Ervan uitgaande dat het grof huishoudelijk afval in Ten Boer net als in de andere huishoudens in het ARCG-gebied zich wel aandient, komen wij uit bij de volgende mogelijkheden om zich daarvan te ontdoen: 1) het grof huishoudelijk afval wordt in de eigen schuur of zolder opgeslagen (voorraad groeit), 2) het grof huishoudelijk afval wordt afgegeven aan het Leger des Heils, de rommelmarkt, Dorcas, kringloopwinkel en dergelijke meer, 3) het grof huishoudelijk afval wordt in mootjes gehakt en verdwijnt in de grijze container, 4) een klein deel wordt naar de milieustraat in Groningen gebracht en daar keurig ter weging, registratie en facturering aangeboden, 5) een deel verdwijnt als zwerfafval, 6) een deel wordt ook naar de milieustraat te Groningen gebracht maar niet correct aangeboden en wordt door de milieustraat geboekt als afval afkomstig uit Groningen.

Ad 5

Dat ook de inwoners van Bedum en Haren moeten betalen voor het brengen van grof huishoudelijk afval bij de milieustraat te Groningen is aan de rekenkamercommissie zeker niet ontgaan. In voetnoot 12 geven wij daarom aan dat vermoedelijk ook de inwoners van Haren (met slechts 14 kilo) en de inwoners van Bedum (met slechts 40 kilo) tegenover een regiogemiddelde van 111 kilo, erin slagen zich aan de poort van de milieustraat te melden onder een stads-Groninger identiteit.

Ad 6

De rekenkamercommissie is bij het uitwerken van het rekenvoorbeeld bewust uitgegaan van voorzichtige veronderstellingen om niet het verwijt te krijgen dat de rekenkamercommissie zich rijk rekent. Zo zit in het tarief van 16 cent de kilo ongetwijfeld een opslag voor wegen, administreren en incasso. Verder zal niet al het grof huishoudelijk afval uit Ten Boer (geraamd op 331 ton per jaar) bestaan uit afval dat voor een tarief in aanmerking komt. Een deel van het grof huishoudelijk afval is immers ook nu al vrijgesteld van een heffing, namelijk in het geval van oud papier, oude metalen en tuinafval. Des te verheugender is het te lezen dat er ook nog eens € 3.000,- overdekking is. Dit betekent dat de algemene verhoging van de afvalstoffenheffing die nodig is om vier keer gratis brengen in Groningen mogelijk te maken, lager zal uitvallen dan in ons elementaire rekenvoorbeeld werd voorgerekend. Overigens kan de milieudienst – beter dan de rekenkamercommissie – exact doorrekenen wat de netto kosten van vier keer gratis brengen per huishouding zullen zijn.

Ad 7

De rekenkamercommissie wijst erop dat wanneer verenigingen oud papier, oude metalen of plastic tuinmeubelen inzamelen er geen arbeidskosten in rekening worden gebracht. De betrokken personen doen dit uit ideële motieven, in hun vrije tijd, om bijvoorbeeld de clubkas te spekken. De rekenkamercommissie is zeker geen voorstander van het aanstellen van een extra voorlichtingsmedewerker. De gedachte is veeleer dat in het reguliere overleg met de verenigingen de gescheiden afvalinzameling ter sprake wordt gebracht en dat bij de reguliere publicaties van de gemeente in de Noorderkrant mededelingen worden gedaan over de prestaties op het vlak van de gescheiden inzameling. Ook kunnen wij ons voorstellen dat in toespraken van bijvoorbeeld de burgemeester het thema van de afvalinzameling wordt meegenomen. Uit de gesprekken in Skarsterlân, de gesprekken met de bestuurders van de dorpsverenigingen en ook andere incidentele contacten is het de rekenkamercommissie gebleken dat de gescheiden inzameling van gewoon en grof huishoudelijk afval bijzonder leeft en dat vele burgers hun bijdrage willen leveren. Dat is dus niet zozeer een kwestie van extra ambtelijke formatie, maar veeleer van het mobiliseren van actieve medewerking vanuit de bevolking en het aangrijpen van elke gelegenheid om het onderwerp onder de aandacht te brengen. Juist een gemeente met de schaal van Ten Boer kan hier aanmerkelijk "goedkoper" werken dan de milieudienst gewend is in de meer verstedelijkte gebieden waar deze dienst afval inzamelt. Ook ten aanzien van de zogeheten handhaving denken wij dat deze taak gewoon mee kan worden genomen in de reguliere afvalinzameling. Op het punt van de sociale controle door bewoners van dezelfde straat kunnen wij ons voorstellen dat een competitie om per huishouden zoveel mogelijk kilo's oud papier of zo weinig mogelijk restafval in te zamelen kan leiden tot een groter besef dat *"we het samen voor elkaar goedkoper kunnen maken"*.